48ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 950 Հ. ՊՈԼԻՍ ՇԻՆԳՇԱԲԹԻ ՅՕՒԼԻՍ 29/11 ՕԳՈՍՏՈՍ 1904 28 ՀԷՄԱՍԱՅԻԼ ԼԱՎԼԼ 1322 — 29 ԲԱՐԻԶ 1320

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթիայի մասնեռ, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԲԵՐԵՐՈՎ ԱԹԱԹՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه بری وسیاسی قزتدر
صاحب امتیازی : اوهانس فریت
ادارهٔ مرکزیسی : پاشا قاپوسی جادهٔ عالی نمره سی ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆ

	Ցարեկան	Վեցամսեայ
Զուրայ համար	80 ղ.	50 ղ.
Դուռնեներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	13 ֆր.

ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ,
Մէկ անգամէ աւելի տպուելու համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ՀԱՆԴԷՊ

Զեմ կարծեր որ արդի Հոգաբարձութեան օրով մատակարարական ոեւէ զեղծում կարենայ գոյութիւն ունենալ Ազգ. Հիւանդանոցին մէջ, եւ ոեւէ պաշտօնեայ կարենայ զեղծանողի համարձակութիւն մը ունենալ արթուն եւ բանիրուն Մարմինի մը օրով, որուն կ'ատենապետէ Առեւտրական Մեծ Տան մը ներկայացուցիչը, որ առ նուազն 15 օրը միանգամ անձամբ կ'այցելէ ի ժամու եւ ի տարածամու։ Իր պատուական ընկերակիցները միեւնոյն հայրական հոգածութեամբ կը վերաբերուին Ազգային Գթութեան այդ միակ Ցարկին հանդէպ, եւ այս Մարմինին ընտրութենէն ի վեր է որ իրաւամբ դադրած են այն հրապարակային ծանր գանգատները Հիւանդանոցի ներքին ու արտաքին կացութեան մասին։ Կը յիշեն ընթերցողները թէ Նախորդին օրով ինչ՛ եր ըսուեցան, եւ ինչ՛եր լսուեցան հրապարակին վրայ։ Փա՛ռք Աստուծոյ, մաքրուեցաւ, ըսին ամէնուն կողմէ, եւ ընդհանուրին այս վստահութիւնը արդարացնելու համար ո՛չ չնչք խնայեց արդի Հոգաբարձութիւնը եւ ոչ ժամանակի խնայողութիւն ըրաւ։ Նիստ նիստի վրայ գումարեց, եւ աշխատեցաւ ձեռքէն եկածը ընել, եւ ինչ ինչ գայթակղութիւններ՝ նախորդին օրով ըսուած ու կասկածուած, մասամբ վերջ դատեց։

Կանանց Խնամակալութիւն մըն ալ հաստատուեցաւ, բայց չեմ գիտեր ի՞նչ բանաւոր պատճառով հարկ չտեսնուեցաւ կազմել Ընտանի դասակարգէն քիչ շատ բարեկեցիկ անձերէ մասնախումբ մը՝ որ Հոգաբարձութեան հրամանին ու յանձնարարութիւններուն ներքեւ մտնէն հսկէ իր կարգին, այցելութիւններ ընէ, մանաւանդ Արհեստարանին պէտքերուն մտնէն գիտակ ըլլայ, եւ իր տեսութիւնները պարզէ տեղագրով մը կամ ծրագրով մը, մնայուն ալ ըլլայ այդ մասնախումբը, ինչպէս ժամանակին առաջարկեցի այս սիւնակներուն մէջ։ Բարեբախտաբար Հոգաբարձութիւնը ա՛նքան մտնէն կը հսկէ որ չափազանց զգալի չըլլար այդպիսի մասնախումբի մը պէտքը, թէեւ իմ կարծիքով, անոր կազմութիւնը անհրաժեշտ է։

Թերթիս Արտօնատիրոջ հետ երկրորդ անգամ ըլլալով պատիւ ունեցայ այցելելու Հիւանդանոցին զանազան յարկերը։ Այդ բազմապատկեալ հաստատութեան ժ.ե է այցելու առաջին ակնարկով հիմա ճշմարիտ գոհունակութեան զգացում մը կ'ունենայ, ըսե՛նք այսպէս համարձակօրէն, որովհետեւ խմբագրին պարտականութիւնը քննադատել չէ միայն, այլ անձերուն եւ իրերուն լաւագոյն կողմերն ալ ի հարկին հրապարակել։ Քննադատութիւնը դիւրին է, եւ Արդարեւ Կատ կնն քննադատելի կէտեր, բայց արդարութիւնը պարտք կը դնէ ի վեր հանել գործին գնահատելի կողմն ալ, որպէս զի մեր քննադատութեան իրաւունքն ալ անբռնաբարելի եւ անկաշկանդ մնայ։

Բայց այս անգամ քննադատութեան կողմը պիտի չերթանք, որովհետեւ տեսնուածը գոհունակութեան միայն արժանի էր։

Ամէն մարդ իր գործովը կը զբաղէր. ահա տարբրական կէտ մը լաւագոյն պաշտօնավարութեան. հսկողի աչք կը տեսնուէր ամէն յարկի մէջ։

Նորընտիր Տնօրէնը, Ցակոբ էֆ. Համամճեան այդ պաշտօնին յարմարագոյն անձը ըլլալ կը թուի, Տնօրէնի քիփ մըն է, ունի անոր թէ դիմագծութիւնը և թէ տրամադրութիւնները, քաղցրախառն խստութեամբ օժտուած անձ մը, որ իր փորձառութիւնները ստացած է վարչական չրջանակներու մէջ։ Ի զգայուն ալ ըլլալով գիտէ թէ Հոգաբարձութիւնը ի՛նչ տեսակ յարկի մը մէջ, պաշտօնի կոչած է զինք, ուր ծայրայեղ խստութիւնը թէ՛ անիմաստ է և թէ ապարդիւն, և կը պահէ տեսակ մը բարեխառնութիւն իր հրամաններուն և հրամանի գործադրութեան մէջ։ Իրեն մօտ այցելող մը իսկ սա՛տպաւորութիւնը կ'ունենայ թէ Համամճեան էֆէնտի պաշտօնին մարդն է, և Պատ. Հոգաբարձութիւնը իրրեւ փորձ և վարժ Տնօրէն մը համարելով զայն, պատրաստ պէտք է ըլլայ երկայնմտութեամբ ականջ դնելու անոր պահանջումներուն։

Հիւանդանոցի արտաքին պարտէզին պատերը կ'չինուին նախաձեռնութեամբ Հեթեմ էֆ. Սեթեանի, որ բարի անուն մը չինեց իրեն համար կանկառի գործին հեռեւանքով։ Պարտէզը ընդարձակուած է Երուսաղէմի վանքին պատկանեալ յարակից հողերէն մասի մը գնուելովը։ Պարտէզին մէջտեղը կը բանան խոշոր հոր մը, և մատրութիւն կայ յարակից կանկառանոցին մօտ կամ անոր մէկ մասին մէջ բանջարեղէնի մշակութեան խնամք տանիլ։ Զարմանալի է որ Հիւանդանոցին պէտք եղած բանջարեղէնի ամբողջ քանակութիւնը դուրսէն կը գնուի, մինչ ես կը կարծէի թէ Հիւանդանոցը ունենալու է իր յատուկ բանջարանոցը, — ո՛չ այդպէ՛ս, այլ նոյն իրկ 10 փարայի մայաւանօան անգամ դուրսէն կը մատակարարուի։ Սակայն այս պահուս միջոցներ կը մտածուին այդ չա՛տ կարեւոր պէտքը գոհացնելու համար։

Խոհանոցը 1200 ի մօտ պատսպարեալներու պէտքին համապատասխան խոհանոց մը չէ, չինուած է ա՛յն ատեն երբ 3—400 պատսպարեալներ կային միայն, ինչպէս հաւատաց Ցարութիւն էֆ. Ասլանեան, որ այն օրը Հիւանդանոց իր սովորական այցելութիւնը տուած էր, աչքէ անցընելու համար աղջկանց Որբանոցին մէջ չինուելու վրայ եղող պաղ ու տաք ջուրի լոգարանը, որուն համար 60 ոսկիի մօտ ծախք մը կ'ըլլայ, և այս ծախքն ալ կը հայթայթուի Ասլանեան էֆ.ի գովելի նախաձեռնութեամբ։

Դժբաղդաբար էֆ. դիտել տուաւ լուացուած լաթերուն անգոհացուցիչ մաքրութիւնը, բան մը զոր դիտած էր արդէն առաջին այցելութեան մը առթիւ, և որուն արձագանքն եղաւ այն ժամանակ Մանզումէ։ Պատահականութեամբ թէ լուացարանը թերութիւններ ունի տակաւին, և իրաւ ալ ունի, քանի որ գիտական նորագոյն մեթոտներու կիրառութեամբն է միայն որ կըրնանք ամէն կերպով տիպար հաստատութեան մը վերածել մեր հիւանդանոցը։ Արդի Հոգաբարձութիւնը շատ բան ըրած է իր պաշտօնավարութեան առաջին օրէն սկսեալ հիւանդանոցներու համար ընդունուած բարելաւումները ի գործ դնելու։ Եղածներն իսկ արդէն պատիւ կը բերեն իր աչալուրջ հոգածութեան, բայց հանրութեան կը մնայ սատար կանգնիլ ի դլուխ հանելու համար գոնէ անհրաժեշտ միւս պէտքերը։

Իրաւցնէ կազմակերպութեան ոգի մը և պատկառանքի մեծ հով մը պէտք է ունեցած ըլլայ Հոգաբարձութիւնը որ կարող եղած է ներկայանալի արդի կացութեան մէջ պահպանել Հիւանդանոցը, և այնքան բաժութիւն մը պատսպարել ներկայ անձուկ չէնքերուն մէջ։ Այս խորհրդածութիւնը մանաւանդ պարտաւորիչ կ'ըլլայ երբ ի նկատ առնենք երկոտ չլաստանոցը կամ Ապուշարանը։ Հսկողներուն տարած խնամքին չնորհիւ եղած մաքրութիւնը և կոկիկութիւնը առաջին անգամ զգալի չեն ըներ կարծես միջոցի պակասը, բայց երբ վարկեան մը կը նստիս այդ տխուր յարկաբաժնին պարտէզին մէջ, և կը տեսնես թէ խեղճ արարածները շարժելու շատ քիչ ու աննշան միջոց մը միայն ունին իրենց անպիտակից վազքերուն մոլեգին թափին մէջ, և հազիւ մէկ երկու քայլ առնելով զիրար կը խաչաձեւեն, իրարու վրայ կ'իյնան, արդարեւ արգահատանքի հեղձուցիչ զգացում մը արցունք կը բերէ աչքերուդ։ Սակայն Հոգաբարձութիւնը կարելին ըրած է այդ հէք արարածներուն համեմատական հանգիստ մը վայելել տալու համար, և արանց կողմը ճանիկ տղա, և կանանց կողմը մանա-

ՔԱՍԿԵՔ

ՈՍԿԻՆԵՐՈՒ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՑ

ՎԷՊ

ՅԵՂԱԿԱՆ-ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ա.

Պոլսեցի տարեց վաճառականը ձեռնհասօրէն չարունակեց իր բարոյախօսութիւնը օտար աղջկանց հետ ամուսնանալուն անպատեհութիւնները թուելով ու հրապուրիչ երանգներով ներկայացնելով Պոլսոյ աղջիկները։ Հրաչեայ Դանաբաշի համար աւելորդ չաղակրատութիւն մըն էր այս պարագան, անիկայ բնաւ չէր հետաքրքրուր ամուսնական խնդիրներով ու հոգը չէր թէ ո՞ր դասակարգի աղջիկները կրնային լաւագոյն տանտիրուհիներն ու մայրերը ըլլալ։ Իսկ Էլմօնեան որ աչքը չորս բացած՝ ամէն անակնկալ խորհրդի բախտաւորութիւն մը կ'ուզէր, Սիմոն Պարգեւեանի անունը լսելուն պէս, ինքզինք ամփոփեց ու սկսաւ ուշադիր կերպով ունկնդրել վաճառականին, յուսալով որ ուրիշ մեծահարուստ Պոլսեցիներու անուններ ալ կը թուէ, ուինք ընտրութիւն մը ընելով անոնց աղջիկներէն, կը յաջողի ամուսնանալ մէկուն հետ ու կը հասնի տարիներէ ի վեր երազած ձոխ կեանքին։ Ուստի տեսնելով որ վաճառականը չի մանաւորեր խօսքը ու ընդհանուր կերպով ամուսնութեան վրայ կը խօսի,

—Շատ աղէկ, բաւ. կատակաբանելով, դիցուք թէ երկուքս ալ Պոլիս գացինք ամուսնանալու համար, մեզի պէս անձանօթներուն ո՞վ կարեւորութիւն կուտայ։

—Պոլիսը զարգացած կեդրոն մըն է, պատասխանեց վաճառականը, հոն դրամին չափ ալ անձնական արժանիքը կշիռ ունի և այդ տեսակէտով առաջնակարգ դիրք մը կը գրաւէք ինչպէս ուրախութեամբ կը դիտեմ մէկ քանի ժամէ ի վեր։ Առեւտուրի մարդ էք. քիչ տեսնէն զձեզ կը ճանչցնէք հրապարակին վրայ ու վստահ եմ որ կրնաք նախանձելի ամուսնութիւններ կնքել։

—Բայց դուք միակ միլիոնատէրի մը անունը տուիք, առարկեց Էլմօնեան զուարճաբանութեան ձեւին տակ առաջ տանելով հարցաքննութիւնը, և մենք երկու հոգի ենք, եթէ Պ. Հրաչեայ ամուսնանայ Սիմոն Պարգեւեանի աղջկան հետ, ես դարձեալ բացը պիտի մնամ։

—Այդ մասին անհոգ եղիք բարեկա՛մ, ընդմիջեց Դանաբաշ որ լուռ կը մնար, եւ սիրայօժար կը հրաժարիմ օրիորդ Պարգեւեանի թեկնածութենէն. կատարելապէս ձեզ կը թողում ասպարէզը և քաջայոյս եմ որ այլ եւս հարկ չի մնար չարունակել այս օդային վիճաբանութիւնը որ չափէն աւելի երկարեցաւ։ Հիմա դուք ան ըսէք որ կրնա՞ք մէկ մէկ պէնեֆիֆիցն խմել։ Նոյն իսկ եթէ կը փափաքիք կրնաք ասիկայ առաջաբան մը նկատել Պ. Էլմօնեանի ամուսնութեան առթիւ մեր խմելիք շամբանեաներուն։

Դանաբաշի առաջարկը սիրով ընդունուեցաւ և պէնեֆիֆիցները խմելէ ետք երեք ընկերներն ալ իրենց խցիկը առանձնացան։ Երկու երիտասարդները միեւնոյն խցիկին մէջ պիտի պառակէին, ուրկէ երբ ներս մտան, Դանաբաշ նախ պայուսակը հանեց պահած խորշէն, բացաւ զայն և ուշադիր զննութենէ մը անցընելէ ետք, կրկին խնամով գոցեց ու գլխուն վերեւը զետեղեց անկողնոյն մէջ։ Էլմօնեան թէեւ վերջին ատիճան փափկակաութեամբ, բնաւ պայուսակին կողմը չէր նայեր, բայց ուղեկիցին անոր վրայ գուրգուրալը տեսնելով կը հետաքրքրուէր պարունակութիւնը հասկնալու։ Հրաչեայ գործը աւարտելէ ետք անկողնոյն վրայ փռուեցաւ ու մտահոգ չեչտով մը,

—Ես պայուսակն ալ գլխուս փորձանք մը եղաւ, ըսաւ, ուր դնեմ, ո՞ւր պահեմ, կարեւոր պաշտօնաթուղթեր կան մէջը, և ամէն հաւանականութեան դէմ զգոյշ գտնուելու համար ստիպուած եմ ձեռքս բռնել միշտ։

—Աւելի խոհեմութիւն կ'ըլլար ապահովուած վճարումով փոսթային յանձնել զայն, որ ձեզմէ առաջ կը հասնէր Մանչէսթր ու կ'երթայիք կ'ստանայիք նամակատունէն։

—Մենք ուսի աճապարանքիս մէջ մոռցայ այդ կէտը, յարեց Դանաբաշ և հիմա անխոհեմութեանս պտուղը կը քաղեմ։

—Արդէն փոքրիկ բան մըն է և կրնաք միշտ ձեր քով պահել, մնաց որ մեր խցիկն ալ բաւական ապահով է ուր մեզմէ զատ ոչ օք կրնայ մտնել մեր բացակայութեանը. նոյն իսկ եթէ ուզէք, կրնաք կղպել ու բանալին ձեր քով պահել. հակառակ ամէն զգուշաւորութեան եթէ արկած մը պատահի իսկ դժուար չէ երկրորդ օրինակները ձեռք անցընել ու կորսուածները չեզոքացնել։

—Այո՛, արդէն գլխաւորաբար վարկագիրներ ու յանձնարարագիրներ են մեջինները, որոնք ինձմէ զատ ուրիշ ո և է մէկու չեն կրնար օգտակար ըլլալ։

Արշակ ատիճանաբար առաջ տանելով հետաքրքրութիւնը.

—Ներեցէ՛ք, ըսաւ, ո՞ւրչափ ատեն է որ մեկնած էք Ամերիկայէն։

—Դեռ հազիւ երկու ամիս կայ Նիւ Եորքէն ելլելուս, Մանչէսթր հասած օրս հեռագիր մը առի Նիւ Եորքի Սաղաթիէլ և ընկերներէն որուն ներկայացուցիչն եմ, և առաջին չոգենաւով մեկնեցայ Եգիպտոս առանց Եւրոպայի երեսը տեսնելու, որուն այնչափ հրապուրիչ անունը լսած էի։

—Դուք ալ Եւրոպայի տեղ Ամերիկան վայելած էք, յարեց Էլմօնեան միշտ խօսեցնել ջանալով ուղեկիցը, և Ամերիկան ալ նուազ չահեկանութիւն չունի Եւրոպայէն զոր ահա կ'երթաք ուսումնասիրել։

—Այո՛, Ամերիկայի գլխաւոր քաղաքները լիուլի ճանչնալէ զատ Հնդկաստան ալ ուղեւորութիւններ կատարած եմ Սաղաթիէլ և ընկերաց հաշուոյն, որոնց ներածութեան ու արտածութեան ամէն ճիւղերուն վրայ մեծաքանակ գործ կընեն ու օրաւուր առաջացնելու վրայ են իրենց սպարէզը։

Էլմօնեանի բերնին ջրերը կը վազէին, ճիշտ իր փնտռած մարդին էին այս Սաղաթիէլ և ընկերները, որոնք ամէն բանի մէջ կը նեռուէին ու ամէն տեսակ գործ կը փորձէին։ Ինք ալ թէեւ յանձնակատար էր Հրաչեայի պէս, բայց ո՞րչափ ահագին էր տարբերութիւնը իրենց միջեւ։ Դանաբաշ առեւտրական հակայ տան մը կանակը տուած էր, որուն չնորհիւ կրնար անհոգ, անհաշիւ գործել, ծախսել, ճամբորդել, մինչդեռ ինք՝ անձնական ոյժերէն ուրիշ ապաստանարան չունէր ու սիրուած էր հաշիւով առնել քայլերը, եթէ չէր ուզեր անդունդին խորը գլորիլ։ Հրաչեայ առաջ տանելով խօսակցութիւնը, սկսաւ պատմել թէ Սաղաթիէլ և ընկերք ի՞նչպէս փոքրիկ դրամագլուխով մը Նիւ Եորք հասած ու հոն ամենապարզ խանութպանութենէն սկսելով այս աստիճանին բարձրացած էին և թէ ինք ի՛նչպէս ներկայացուցած էր անոնց ու ո՞րչափ օգտակար ծառայութիւններ մատուցած գործին յառաջդիմութեանը համար։

—Սաղաթիէլ և ընկերք գործունեայ ու քանիմաց մարդու պէտք ունին, ըսաւ, եթէ գիտնայի որ մերժումի մը չի հանդիպիր կը փափագէի բանակցութեան դնել զձեզ իրենց հետ, ինչ որ ապահովապէս օգտակար պիտի ըլլար երկու կողմին համար ալ։

—Շնորհակալ եմ ձեր համակրանքէն, պատասխանեց Էլմօնեան, ձեր առաջարկը այն ատիճան պատուաբեր է որ սիրայօժար պիտի խորհիմ անոր վրայ ու պիտի ջանամ ամէն դժուարութիւն հարթել, ձեզի հետ աշխատակցելու վայելքին հասնելու համար։

(Շարունակելի)

ՊԱՐԶ ԽՕՍՔԵՐ

ՏԻԿԻՆ ՄԱՔՐՈՒՀԻՒ ՄԱՏԱՆԻՆ

Անոնք որ պատեհութիւն կ'ունենան Պէշիքթաշի Մաքրուհեան վարժարանը այցելելու, ներքին փնպատում գոհունակութիւն մը կ'զգան ո՛չ միայն անոր համար որ հոգածու ձեռքեր կը վարեն կը տնտեսեն այս հաստատութիւնը, իմաստուն կարգադրութիւններով, այլ անոր համար մանաւանդ որ անման ուսանուական Տիկին մը,—մեր արդի ազնուական Տիկիններէն բոլորովին տարբեր զգացումներով առդորուած—, դիտցեր է մեծարժէք մատանի մը հրաշալորը գտնել ի նպաստ Հայ մանուկներու դաստիարակութեան գործին և այդ գոհարեղէնին արժէքովը գոհար վարժարան մը կառուցեր է։ Ցարգանք՝ իր յիշատակին։ Մաքրուհեան վարժարանը ունի 2540 ղ.ի ամսական եւմուտացոյց մը, որուն 1300 ղր.ը կը վճարէ Թաղ. Խորհուրդը և 800 ղ.ը կը հայթայթուի թոշակներէ։ Մնացեալ գումարը կուտայ Գանձանակի Մանասխումբը, որ 20 տարիէ ի վեր հաստատուած մարմին մըն է և իր խնայած 400 ոսկին, Պատրիարքարանի հաւանութեամբ, յատկացուցած է 4 տուներու և 4 խանութներու շինութեան։ Բայց որովհետեւ այս շինութիւնը 1000 ոսկիի գործ մըն է, Թաղ. Խորհուրդը, օրինակելի համեստաշխատութեամբ, հաւանած է աշակցիլ, և եկեղեցւոյ սեփական երկու հին տուները ծախելով, անոնց արժէքը՝ 300 ոսկին միացուցած է միւս գումարին։ Մնացեալ [illegible] ոսկին աղնուաբար փոխ տուած է [illegible]թի վաճառական Յովհաննէս էֆ. Ալալէմեան, առանց տոկոսի, մինչ ուրիշներ, որոնց բարեսրտութեան դիմում եղած էր այս փոխառութիւնն ընելու համար, հարիւրին 9 տոկոս պահանջած էին։ Կալուածներուն շինութիւնը քիչ առնէն կ'աւարտի և դպրոցն ու եկեղեցին ամսական տասնըհինգ ոսկի հաստատուն եկամուտ մը կ'ունենան։ Վարժարանին աւագ-ուսուցիչը, Լեւոն էֆէնտի Եազմաճեան, որ Գանձանակի մասնախմբին ալ ատենապետն է, և միայնակ դասատարակ Լեւոն էֆ. Շնթրեան խղճմտօրէն կ'աշխատին, իրենց այցելու պաշտօնակիցներուն հետ։ Գովեստի արժանի են նաև Հոգաբարձուները, մասնաւորապէս ատենապետ Գալուստ էֆ. Աթլեան և ատենադպիր Լեւոն էֆ. Գարակէօզեան, որոնց հոգածութիւնը և գիտակից աշխատութիւնները բոլոր թաղեցիք գնահատած են արդէն։ Մաքրուհեան մանկապարտէզը, ինչպէս ծանօթ է, կը վայելէ առաջնակարգ մանկավարժուհի մը՝ Տիկին Ագապի

Մաքֆէռնի արդիւնաւոր գործակցութիւնը, որ մեծապէս սատարած է բարի համբաւ մը տալու յիշեալ մանկապարտէզին։

Այսպէս, Տիկին Մաքքուէհիի մատանին յաւէտ կը շողայ Մաքքուէհան վարժարանին մէջ։

ՍԻՄԷՈՆ ՄԵՐՈՒՆԻ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՅԱՌԱՋԴԻՄՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱԲՈՆԻ ՄԷՋ

ՏԻՊԱՐ ԵՐԿԻՐ ՄԸ

ԹԷ ԻՆՉՊԷՍ Կ'ԱՇԽԱՏԻ ԻՐ ՆԱԻԱՏՈՐՄԻՆ ՀԱՄԱՐ

Ծովու վրայ գրուած Մաճուս-Մարու Ճաբոնական փոխադրանաւին մէջ, Յունիս 16, Սթանսարտի մասնաւոր թղթակիցին։

Ճաբոնի ներքին ծովուն վրայ նաւարկելով, անոր գեղեցիկ տեսարաններուն և բազմաթիւ անտառաւատ կղզիներուն միջև, չես կարծեր թէ ընդարձակ և յառաջադէմ քաղաքի մը մօտերը կը գտնուիս, որ կը կրէ «Ծ. Արեւելքի Վահան» փառաւոր տիտղոսը։ Այդ քաղաքն է Ռուբէ։ Այս փոքրիկ կղզիներէն մէկուն անկիւնը դառնալով, յանկարծ առջեւդ կը տեսնես բազմապատիկ ծխնելոյզներու, հսկայ քարափներու, կարմրաշիւս մթերանոցներու, ծխալուսնչ խողովակներու տեսարան մը, և այս ամէնուն վերեւ սեւ մուխի մեծ ծածկոյթ մը, միշտ հիւսիսային Անգլիոյ Ճարտարարուեստական մէկ քաղաքին նըման։ Ռուբէն է, Ճաբոնի մեծ Նաւարանը, որ անոր Նաւատորմին կը մատակարարէ բոլոր իր ռազմանիւթերը, սկսեալ յածանաւէն մինչեւ Նաւատորմին մէջ գործածուած ամենափոքր փամփուշտի տուփը։

Ռուբէ հիանալի օրինակ մըն է վերջին քանի մը տարիներուն մէջ Ճաբոնի ըրած յառաջդիմութեան։ Իսկապէս Ճաբոնական է այս յառաջդիմութիւնը։ Եւրոպացի մը անգամ չի գտնուիր բոլոր բազմաթիւ Գործատեղիներուն մէջ։ Ըլլայ մարտնաւի յատուկ հատ զրահի տախտակ մը զոր պէտք է ձեւի բերել և կազապարել, ըլլայ ութը ինչէզ տրամագծով թնդանօթ մը, այս ամէնը կը ծրագրուի, կը ձուլուի և ամէն մանրամասնութիւններովը կը կատարելագործուի Ճաբոնցի Ճարտարագէտներու և յօրինիչներու վերին հսկողութեան տակ։ Արեւմուտքի ժողովուրդները, որոնք կ'երեւակայեն թէ Ճաբոն տակաւին շատ բաներ ունի սովրելիք իրենց բարձրագոյն քաղաքակրթութենէն, աչքերնին պէտք է բանան Ռուբէ այցելութիւն մը տալով։ Իրողութիւնը ա՛յն է թէ Ճաբոնցիք ա՛յնքան լաւ սերած են իրենց դասը որ քիչ մնացած է թէ իրենց դասատուները գերազանցեն անոնց սեփական մասնագիտութիւններուն մէջ։ Շեֆիլտի կամ Արմսթրոնկի խոշոր գործարանի մը պատը ո՛րպիսի պարծանքով իր այցելուներուն ցոյց կուտայ մարտնաւի զրահի տախտակ մը չինելու իր մէթոտը, կամ խոշոր թնդանօթ մը ձուլելուն կերպը, որպէս թէ աշխարհի մէջ տեղ մը ատանկ բան տեսնուած չէ։ Բայց եկուր տես որ Ծ. Արեւելքի մէջ, Անգլիայէն 15000 մղոն հեռի, ամենագեղեցիկ միջավայրի մը մէջ, մարդ ճիշտ միւնոյն բանը կ'ընէ ճիշտ ա՛յնքան ընդարձակ ատիճանի մը վրայ։ Եւ այս ամէնը կ'ընէ ազգ մը, որուն արդի պատմութիւնը երեսուն տարիէ ի վեր կը սկսի։ Ասկից սա՛ կ'ելնէ թէ աշխարհի մրցումին մէջ Ճոքոն հիմա առաջնակարգ դիրք մը բռնելով, և ամեն գործածութեամբ առատ արդիւնք ձեռք բերելով, ի վիճակի է գոչելու, «ա՛լ բաւական է»։ Ծ. Արեւելքի մէջ Եւրոպացիին միջամտութեան և ոտնձգութեան։ «Ծ. Արեւելքը Ծ. Արեւելքցիներուն», այս պիտի ըլլայ Ճաբոնցի Պետական մարդոց նշանաբանը նոր սերունդին ժամանակ, և ըլլա՛յ բուռն զօրութեամբ, կամ ըլլա՛յ առեւտրական գերակշռութեամբ—որ աւելի հաւանական և նաև աւելի արդիւնաւոր ընթացքն է, և Ճաբոնի պէտքերուն աւելի յարմար—Եւրոպական Տէրութիւնք կամաց կամաց ետ պիտի քաշուին այն կողմերէն։

Ապահովաբար Ճաբոնցիներէն աւելի ո՛չ մէկ ուրիշ ժողովուրդ Ճաբոնցիներուն չափ իրենց գործին համար խղճամիտ հոգածութիւն ունին։ Ճաբոնցի երկրագործները գոհ են իրենց վիճակէն և երջանիկ են. երբեք խոժոռ ու տրխուր դէմք մը չես տեսներ, ինչպէս սովորական է անգլիացի կամ եւրոպացի ուրիշ գործաւորներուն մէջ։ Էնտաֆական միութիւնները անանօթ են, վճարումը քիչ է, և աշխատութիւնը ծանր, բայց ի՞նչ փոյթ, քանի որ իրենց աշխատութեամբ իրենց երկիրը պիտի օգտուի։ Ճաբոնի մէջ մասնաւոր շահեր չկան. ամէնքն ալ գոհ են աշխատելով հանրային բարօրութեան համար։ Թորփիլանաւի մը զրահին համար գամ մը տանող աննշան բեռնակիրը իր գործը կատարած չի համարիր գամը տեղը տանելուն պէս, Թորփիլանաւին մէն մի շարժման կը հետեւի՝ ուշադրութեամբ կարդալով թղթի այն փոքրիկ թերթերը, որոնցմով կը բաշխուին Պատերազմին ամենավերջին լուրերը, և երբ այդ Թորփիլանաւը ռուսական զրահաւոր մը ընկղմէ, բեռնակիրը կը վազէ իր բարեկամներուն մօտ, և պարծանքով կ'ըսէ անոնց թէ ինք գամ տարած է, կամ աշխատած է յաղթական Թորփիլանաւին մէջ։ Ա՛ս է հիմա Ճաբոնական ազգին ոգին, և ա՛ս ոգիով եղած է Ճաբոն Արեւելեան Ասիոյ մէջ Մեծ Տէրութիւն մը, առանց մրցակիցի։ Ճարտարագէտ մը պատմեց ինձի թէ տասը տարի անցուցած է նաւարաններուն մէջ և փուռերուն քով, իր պաշտօնը ուսումնասիրելու համար։ Ամբողջ տասը տարի բնաւ հայրենիք չդարձաւ, և իր ընտանիքէն կամ բարեկամներէն ոչ ոք տեսաւ։ Կառավարութիւնը վճարեց իր դասատուութեան ծախքը, և հիմակ ինք ալ կառավարութեան կը վճարէ։ Ռուբէի վերին հրամատար ծովակալ Շիպսեամա նաւարանին ամէն կողմերը պտտցուց մեզ մանրամասնօրէն, առաւօտեան ժամը 10էն սկսեալ մինչեւ իրիկուան ժամը 6։ Պանծալի օր մըն էր ան քաջամարտիկ Ծովակալին համար, և շատ ալ իրաւունքով։ Հո՛ն էին նաւային բոլոր Մեծ Տէրութեանց ներկայացուցիչները, որոնք բան մը կը սովրէին իրենց տեսածներէն և կը նօթագրէին Ճաբոնական գերակշռութեան կէտերը։ Հո՛ն էր Արմսթրոնկի գործարանին հետ մօտէն առնչութիւն ունեցող հանրածանօթ մարդ մը, որ կ'աշխատէր սովրիլ բարւոքուած և աւելի թեթեւ Արմսթրոնկեան ութը ինչէզնոց թնդանօթը բանեցնելուն գաղտնիքը, զոր հընարած է Ճաբոնցի երիտասարդ Ճարտարագէտ մը։ Բայց չկրցաւ գտնել այդ գաղտնիքը, և յուսախուր հրաժարեցաւ այդ գործէն վերջապէս։

Մեզի ցոյց տուին Թորփիլներ, որոնք կազմ ու պատրաստ են Նաւատորմին մէջ փոխադրուելու, եթէ Ծովակալ Թոգօ նոր մատուցումի պէտք ունենայ։ Հո՛ս էին մահափիւռ ականները, մէկ քանին մեքենաշարժ, մէկ քանին ելեկտրաշարժ։ Ասոնցմէ մէկուն երկուրեակ եղայրն էր որ օդը հանեց Բեթրօքաւլօվսը։ Զօրահանդէսի ռազմավայրին վրայ դեռատի նորահասուած զինուորներ ոգի ի բռին կ'աշխատէին ժամանակին կատարելագործելու իրենց մարզանքը՝ պատերազմին մասնակցելու կարող ըլլալու համար։ Ճիշդ գերմանական դրութեամբ «սագի քայլ»ի վարժութիւններ կ'ընէին, և զօրոցին մէջ տասը օրուան ընկուզենէ մը վերջ արդէն իսկ պատերազմի արդիւնաւոր գործիքներ դարձած էին։ Ապագայ հնոցպանները թիերով քար կը նետէին երեւակայական հնոցներու մէջ, ա՛յնպիսի ալխոյժով մը՝ որուն գաղտնիքը Ճաբոնցիք գիտեն միայն։ Խոշոր չոր աւազան մը ունին 480 ոտք երկայն, իրենց խոշոր զրահաւորները նորոգելու համար։ Բայց, ինչպէս սպայ մը դիտել տուաւ ինծի, ցարդ ո՛չ մէկ խոշոր զրաւոր նորոգուելու պէտք ունեցած է, և բացի դժբախտ Հացուզէէն իրենց զրահաւորներէն ոչ մին ոևէ կերպով վնասուած է։ Աւելի փոքր աւազանին մէջ կար առաջին կարգի թորփիլանաւ մը, ճիշդ նման անոր որ ա՛ն քան աղէտալի թորփիլ մը նետեց Բեթվիզանին վրայ՝ պատերազմին սկիզբը։ Ռուսերի մը կատր անոր չոգեռաւ խողովակին մէջ մտեր է, և պարտաւորուեր է նորոգութեան համար ետ դառնալ։ Քանի մը յածանաւեր չինուած են Ռուբէի մէջ, որ մանաւանդ թորփիլանաւ չինելու մասնագիտութիւնը ունի։ Նոր առաջնակարգ թորփիլանաւի մը տախտակամածը սկսած է երկու տարիէ ի վեր, և կրցանք միր աչքով տեսնել թէ Ճաբոնցիք ո՛րքան արագութեամբ կ'աշխատին։ Լաստակ մը կը չինեն այս միջոցիս, զրահաւորներ չինելու յատուկ, և ասոր համար հարկ եղած է նոր մեքենաներ զետեղել, որոնցմէ մին է չոգեշարժ մուրճը, որ 10,000 թոնոյի ճնշում ունի։ Այս ամէնը լրանալու համար ժամանակի կը կարօտի, այնպէս որ հազիւ երկու տարիէն կարելի պիտի ըլլայ առաջին մեծ զրահաւորին մերկ մարմինը ամբողջացնել։ Տեսանք անոնց պողպատ չինելը, և հաւած զանգուածին 6 ինչէզնոց թնդանօթի ձուլուիլը։ Տեսանք 4,000 թոնոյի ճնշում տուող մեծ մուրճ մը, որ կը ճզմէր ատաչէկ երկաթի մեծ զանգուածները, և պահանջուած ձեւին կը մացնէր զանոնք։ Ուրիշ մեքենայ մըն ալ ծակ կը բանար։ Ամբողջ սենեակներ կային, 6, 8 և նոյն իսկ 10 ինչէզնոց թնդանօթներով լեցուն։ 12 ինչէզնոց թնդանօթին ժամանակն ալ պիտի գայ, և այն ատեն Ճաբոն սպառազինութեանց տեսակէտով բացարձակապէս պէտք պիտի չունենայ ուրիշին։ Ինչպէս ըսի, Արմսթրոնկ թնդանօթը ընդօրինակած են, բայց թեթեւցուցած են զայն, և բանեցնելն ալ դիւրացուցած։

Նաւատորմին համար ամէն ռազմանիւթ Ռուբէի մէջ կը չինուի։ Տեսանք ռումբ ձուլելու կերպերը, բայց չարատնեցին մեզ տեսնել լեցնելու կերպը, որովհետեւ Ճաբոն որոշած է իրեն վերապահել իր նոր վառօդին գաղտնիքը։ Անցանք պղնձի ձուլարանները, ռումբի սենեակները, թնդանօթի մթերանոցները, պողպատէ փուռերու սենեակները, մեքենաներուն սենեակները, թորփիլի մթերանոցները, և արդի Նաւային պատերազմին յատուկ բոլոր միւս այլ և այլներուն յատուկ տեղերը։ Մինչեւ որ ա՛լ միտքերնիս չփոթեցաւ։ 15,000 գործաւոր կ'աշխատին Ռուբէի մէջ, և որովհետեւ իւրաքանչիւր մարդ օրը տասը ժամ կ'աշխատի պատերազմի ժամանակ, կարելի է գաղափար մը կազմել եղած աշխատութեան համագումարին վրայ։ Կէս օրէ վերջ թորփիլարձակութեան ռազմափորձի մը ականատես եղանք ծովածոցին մէջ։ Կարգաւ երեք նշաններ դրուած էին, ամէնէն հեռաւորը երկու հազար եարտա, և թորփիլը արձակուեցաւ մեր գտնուած բարձրաւանդակին վրայէն։ Ջուկի պէս ջուրը մտաւ, մրմնջեցաւ վեց ոտնաչափ խորը, և ժամական երեսուն մղոն արագութեամբ սուրալով գնաց ճիշդ առաջին նշանին տակը, յետոյ երկրորդ նշանին տակը, եաեւը փրփուրներ հանելով, վերջապէս զարկաւ երրորդ նշանին, երկու հազար եարտա անդին։ Այս փորձը երկու անգամ կատարուեցաւ, և երկու անգամն ալ թորփիլը ա՛ն քան ճիշդ զարկաւ իր նպատակին որ երեք նշաններուն տակէն ալ անցաւ։ Ասանկ թշնամիի մը դէմ ինչ բախտաւորութիւն կրնան ունենալ խեղճ զրահաւորները։ Ճաբոնցի բարձրատիճան սպայ մը ըսաւ ինծի թէ քիչ ատենէն ծփուն աւազաններ պիտի չինուին անոնց համար, գիւղերը հոն պատսպարուելու համար։ Այսքան հոգածու եղած են Ճաբոնի նաւային մասնագէտները, որոնք փորձով տեսան թորփիլներուն արդիւնքը ներկայ պատերազմին մէջ։

Երեկոյին Ծովակալը մեզի պատիւ ըլլալու համար ընդունելութիւն մը կատարեց Սպաներուն Ռիւպին մէջ։ Ճաբոնցի նաւային սպան անգլիացի սպային պէս ապրելու դրութիւնը ընդունած է, կը սիրէ քլիւպները ուր կ'երթայ իրիկունները տեսակցիլ իր բարեկամներուն հետ, և խաղալ իր սիրական խաղը — գնդախաղ։ Ճաբոնի մէն մի նաւահանգստին մէջ կը գտնուի հանգստաւէտ քլիւպ մը։

ԵՐԱՇՏՈՒԹԻՒՆԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ.—Գիտակներուն, առուներուն, և նոյն իսկ գետերուն ատիճանաբար ցամքումը և անընդհատ չարուն ակող տաքը սկսած է ճարտարարուեստին ամէն ճիւղերուն վնաս պատճառել։ Ածուխի, չիմէնթոյի, աղիւսի, շաղախի, խիճի, ալիւրի, փոխադրութիւնը, որ ջուրի ճամբով կը կատարուէր, դադրած է հիմա Գերմանիոյ քանի մը մասերուն մէջ։ Աւելի զարմանալին կայ, Տրէզտէնի մէջ էլպա գետին յատակը բոլորովին չորցած է, և խումբ խումբ մարդիկ կ'երթան թուղթ կը խաղան գետին մէջտեղը։ Մեծ մտահոգութիւն և նեղութիւն կը տիրէ Սիլեզիոյ մէջ, ուր ամէնէն աւելի կը զգացուի երաշտութիւնը։ Կը վախցուի որ եթէ Պերլինի Շերբ գետին ջուրերը ա՛լ աւելի իջնեն, ամբողջ նաւարկութիւնը պիտի դադրի Պերլինի շուրջ։ Շերբէի գեղեցիկ հովտին ջրանցները ամէնքն ալ գրեթէ չորցած են։ Թրէպալ գիւղին մօտերը գտնուած գետակի մը բոլոր ջուրերը ցամքած են, և երեւան եկած է ահագին քար մը, գետակին ճիշտ մէջտեղը, որուն մէկ մասը արդէն կը տեսնուէր ասկէց առաջ։ Քարին վրայ գտնուած արձանագրութիւն մը կ'ըսէ թէ 1847ին ալ ջուրերը այսքան իջած էին տիրող երաշտութեան պատճառաւ։

ԿՈԳԵՐԵՐՈՒՆ ՈՒՍՈՒՄԸ. — Հալլէի մէջ կոյրերու դաստիարակութեան Մինչգաչին համաժողովը տեղի կ'ունենայ։ Կարդացուած յիշատակագրէ մը կը տեսնենք թէ Գերման Կայսրութեան մէջ կոյրերու համար 35 հաստատութիւններ կան 2500 պատսպարեալներով։ Այս և ուրիշ քանի մը մանր մունր հաստատութեանց համար տարին երկուքուկէս միլիոն մարք ծախք կ'ըլլայ, որուն մէկ միլիոն 200,000ը մասնաւորներու նուիրատուութիւններով։ Աւստրիոյ մէջ 11 նոյնօրինակ հաստատութիւններ 400 պատսպարեալներով։ Ամբողջ Եւրոպայի մէջ կոյրերու յատուկ 180 հաստատութիւններ կը գըտնուին և 140 մասնաւոր հաստատութիւններ։

Մ. ԼՈՒՊԷ միայն Պոս Պապին

չնորհաւորական հեռագիր չուղղեց առնոր ընտրութեան տարեդարձին առթիւ։

ՃԻՊՐԱԼԹԱՐԻ ՑՈՐԵԼԵԱՆԸ. — Եւրոպայի մէջ ազատ նաւահանգիստ մըն է Ճիպրալթար, ուրկէց առարգել կրնան անցնիլ ամէն չոգենաւներ ամէն տեսակ վաճառքներով թէ՛ խաղաղութեան և թէ պատերազմի ժամանակ։ Օգս. 4ին ճիշդ երկու տարի եղաւ որ անգլիական դրօշը կը ծածանի Ճիպրալթարի վրայ։ Արդարեւ 1704 Օգս. 4ին էր որ Անգլիարիք ելան Սպանիոյ ջուրերուն այդ ցից ժայռին վրայ, և ամրացուցին զայն։ Տարին մինչեւ 5000 չոգենաւեր Ճիպրալթար կը հասնին, որոնք ամէն օր բերուը հաղորդակցութեան մէջ կը դնեն Անգլիոյ հետ։ Զինուորական կառավարիչ մը կը վարէ հոն գործերը, «Մեծին Բրիտանիոյ և Իռլանտայի թագաւորին և Հնդկաստանի կայսեր անունով»։

ՀՈՒԱՑԹ ՍԹԱՐ անգլ. չոգենաւային ընկերութիւնը նորէն իր նաւողչէքները իջեցուց Եւրոպայի և Ամերիկայի միջև ճամբորդներուն համար։ Հետզհետէ այսպէս գերմանական և անգլիական մրցումին պատճառաւ նաւողչէքները զգալաբար կը զեղչուին։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՕԶԱՍԿԱ ԵՒ ՔԱՔՕՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԳԱՑԼԻ ԼԵՌԸ ԳՐԱՒՈՒԱԾ

ՃԱՊՈՆՑԻՔ ՄԷԿ ՔԻԼՕՄԷԹՐ ԿՈՒԶԷՆ ԲՈՐԹ ԱՐԹՈՒՐԻ ԿԵԴՐՈՆԻՆ

ԶԻՖՈՒ, Օգստ. 9.— Ռիւզէր կը ծանուցանէ թէ Օգստ. 4ին Բորթ Արթուրէ մեկնող ռուս փախստականներ լուր կուտան թէ ճաբոնական զօրքերը գրաւեցին Դալլի Բլուրը, և այժմ պանդէներ կը չինեն հոլտին մէջ, որ մէկ վերադ միայն հեռու է կեդրոնական բերդէն։ Կը հաւատան թէ Քրիստոֆոլա մարկոցին մօտ, ընդհանուր ամրանի մը պայթման հետեւանքով ճաբոնական յածանաւ մը խորտակուած և ռուսական Պայան յածանաւը թեթեւապէս վնասուած է, նաւահանգստին բերանը ծփուն ականի մը պայթումէն։ Անգլիական Գործակալութիւնը կը յարէ թէ Ճաբոնցիք զօրք ցամաք կը հանեն Լուիզա ծոցին մէջ, և հաւանաբար սրեւմտեան կողմէ Բորթ Արթուրի վրայ յարձակելու դիտաւորութիւն ունին։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԳ.—Զօր. Սդէօսէլ հեռեւեալը կը տեղեկագրէ.—Յիս. 27ին, առտուն, թշնամին յարձակեցաւ պաշտպանութեան բովանդակ ճակատին վրայ։ Մանաւանդ կորովի յարձակում մը ըրաւ Նուբիլացա լերան վրայ մեր բերդին դէմ, բայց ամենուրեք ետ մղուեցան անակնկալ կորուստներով։ Յիս. 30ին, ճաբոնական հինգ զօրաբաժիններ յարձակեցան Դալլի Լերան վրայ։ Ակներեւ ըլլալով թշնամին ուժերուն թուական գերակշռութիւնը, և և մեր դիրքին տկարութիւնը, մեր զօրքերը բարեկարգութեամբ քաշուեցան մեր մերձակայ դիրքերուն վրայ, մեր թնդանօթներուն կրակին պաշտպանութեան ներքեւ, որ բոլորովին կասեցուց ճաբոնցիներուն յառաջխաղացութիւնը։ Այս կռիւներուն մէջ մեր կորուստները մեծ չեն, ընդհակառակը թշնամին կորուստները շատ մեծ են։ Թշնամին Յիս. 26ի և 27ի կռիւներուն մէջ իր տրամադրութեան տակ ունէր 70,000 զօրք և բազմաթիւ պաշարման թնդանօթ։

ԲԱՐԻԶ.—Մաքեն Լոնտոնէ հեռագիր մը կը հրատարակէ ծանուցանող թէ Բորթ Արթուրի դէմ վերջին ռմբակոծութիւնը 50 ժամ տեւած է անդադար։ Ցամաքին վրայ թնդանօթներու այս մենամարտի միջոցին, տեղի ունեցաւ նաեւ ծովային ճակատամարտ մը, որու միջոցին ճաբոնական յածանաւ մը կռուելու անկարող վիճակի մէջ դրուեցաւ ռուսական Պայան յածանաւին կողմէ, որ ինքն ալ մեծապէս վնասուեցաւ։

ԶԻՖՈՒ.— Ամսոյս 6ին Բորթ Արթուրէ մեկնող փախստականներ կ'ըսեն թէ այդ օրը ճակատամարտ մը տեղի չէ ունեցած։ Միայն թէ ճաբոնական և ռուսական հրետանիները թնդանօթի հարուածներ կը փոխանակէին։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԳ.—Ռուս հեռագրական Գործակալութիւնը Մուգտէնէ կը հեռագրէ.—Զրոյցի մը նայելով, մեր հարաւային ճակտի զօրքերը Հայէէնկէ կը քաշուին Անշանչանի բլուրներուն վրայ, ուր կը կարծուի թէ վճռական ճակատամարտ մը տեղի պիտի ունենայ։

ԲԱՐԻԶ.—Արտաքին գործոց պաշտօնարանը Նիուչուանկի ֆրանսական գործակալին ձերբակալման զրոյցը հաստատող տեղեկութիւն չէ ստացած, բայց կը կարծէ թէ լուրը ճիշտ է։ Այդ գործակալին անուանումը Նիուչուանկի

գրաւումէն քանի մը օր առաջ տեղի ունեցած էր։ Ճաբոն դիտողութիւններ ըրաւ այս անուանման պատեհաւորութեան դէմ, բայց Բէքինի ֆրանսական և ճաբոնական դեսպաններուն միջև բացատրութեանց փոխանակումէ մը վերջ, ճաբոնական դեսպանը ճանչցաւ թէ Ֆրանսայի ունեցած իրաւունքը բացարձակ էր։ Այս մտօք հեռագրեց իր կառավարութեան, և գործը այս վիճակին մէջ էր, երբ գործակալին ձերբակալումը վրայ հասաւ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Զիֆուէ Օգստ. 8 թիւով հեռագիր մը կ'ըսէ թէ անցեալ գիշեր նոյն քաղաքէն լսուեր է բուռն ու անընդհատ թնդանօթաձգութիւն մը Բորթ Արթուրի կողմէն։

—Սէուլէ կը հեռագրուի թէ խաղախներու ջոկատ մը մօտեցաւ կէնսան գնուող ճաբոնական յառաջապահներուն, բայց իսկոյն ետ քաշուեցաւ։

—Զօրավար Սթէսսէլի անձնասպանութեան զրոյցը չէ հաստատուած։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԳ.— Ռուսական նաւաթաժին կողմէ բռնուած անգլ. Ֆալկաս չոգենաւը Վլատիվոսթոք տարուեցաւ։

—Զրոյց կայ թէ զօրավար Լինէվիչ զօրավար Քուրոքաթքինի օգնութեան կ'երթայ։

ԼՈՆՏՈՆ. — Էտուարտ թագաւոր Հնդկաստանի փոխարքայ վերանուանեց Լորտ Քըրզընը։

—Հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ զօր. Ռէյէս Քոլոմպոյ հանրապետութեան նախագահ վերընտրուեցաւ։

ՀՌՈՄ.—Պիոս Ժ. Պապին թագաւորութեան տարեդարձը այսօր տօնուեցաւ շատ փայլուն կերպով։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՀԻՒԱՆԴՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Ժամանակաւ երկարօրէն գրուեցաւ թերթերու մէջ թէ, Հիւանդանոցի մէջ պատսպարուած հիւանդներու վրայ ո՛րչափ բարեբար ազդեցութիւն ունի ընթերցումը, և թէ ի՜նչ մեծ մխիթարութիւն մըն է հիւանդի մը համար, իր անկողինին վերեւ ունենալ օգտակար և հրահանգիչ գիրքեր։ Այն ատեն բաւական նուիրատուութիւններ եղան այս նպատակով և քիչ ետքը այդ բարի սովորութիւնը մոռցուեցաւ։

Թերթիս Արաօնատէրը անցած շաբաթ յատկապէս այցելելով Հիւանդանոցի ամէն յարկերը, փափաքեցաւ վերանորոգել այս անհրաժեշտ պէտքը, և 40 հատ Աշխարհաբար Շարական նուիրեց Հիւանդանոցի պատսպարեալներուն համար, իւրաքանչիւր սալօնի երկերկու և մասնաւոր սենեակներու մէջմէկ հատ յատկացնելով։ Անոնք որ դիւրութիւնը ունին օգտակար և հրահանգիչ գիրքեր տրամադրելու այս հիւանդներուն, բաղձալի է որ չմոռնան անկողիններու մէջ ամէն մխիթարութենէ զրկուած հոգիները, և անոնց յատկացնեն իրենց աւելորդ կամ անպէտ գիրքերը։

ՀԱՅ ԽՄԲԱԳՐՈՒՀԻՒ ՄԸ ՄԱՀԸ

ԻԶՄԻՐ, 28 Յուլիս

Նախորդ շաբթէ երկար հիւանդութենէ մը ետք իր մահկանացուն կնքեց Այրի Տիկին Թագուհի Ղ. Պալթազարեան, որ կոզակիցն էր Իզմիրեան երբեմնի Առջալոյս լրագրին Արտաւատիրոյ Ղազարոս Պալթազարեանի։ Տիկինը իր ամուսնոյն մահէն ետք բաւական տարիներ Առջալոյսի վարիչը եղած էր, երբ կը հրատարակուէր ան Սաւալանեան, Պալթազանեան ու Սվաճեան պատուելիներու խմբագրապետութեամբը։ Տիկինը միանգամայն իր գրական աշխատութեան բաժինն ալ կուտար Թերթին։ Թերթին փակումէն ետք առանձնացած կ'ապրէր, Քրիստիլիոյի գիւղակին մէջ գտնուած իր բնակարանը, ուր մեռաւ նաեւ։ Իբր առաքինի ու ողորմասէր, ամէն ոք կը սիրէր զինքը, որու ապացոյցը տուին, երբ անոնք արտասուաթոր աչքերով կը շրջապատէին անոր դագաղը։ Իր մահը որքան իր գերդաստանին նոյնքան ալ մեզ խորունկ ցաւ կը պատճառէ իբր գրական աշխատաւորի մը մահը։ Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ նոյն օրը գիւղին եկեղեցւոյն մէջ, բազմօրովին դարեպ ու անչուք կերպով, ճիշդ իր վերջին տարիներու անցուցած կեանքին ու մահուան պէս անձայն և հիմա իր վերջին քունը կը քնանայ իր ամուսնոյն շիրմին առընթեր։

Ս. Ե.

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ գումարուեցաւ երեկ Ղալաթիոյ Խարհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Տիգրան էֆ. Եսայեանի։ Ներկայ էին, Կրօն. Ժողովէն՝ Գրիգորիս Արքեպ. Օսկեան, Սանտալճեան, Սեթեան և Շահպազեան Ա. քահանաները. Քաղ. Ժողովէն՝ Տիգրան Տէր Ներսէսեան, Մկրտիչ Ասատեան, Միհրան Սէթեան և Սեպուհ Տէմիրճիպաշեան էֆ.ները։

1. Ժողովը առաջնորդական մէկ քանի Վիճակներէ հասած գրութիւններով զբաղեցաւ և տնօրինութիւններ ըրաւ։

2. Վանայ Առաջն. Տեղապահ Տ. Սահակ եպիսկ. և Գաւառ. Ժողովը հրաժարական տուած ըլլալով՝ Ժողովը անընդունելի դատեց։

3. Ուրֆայի Կրօն. և Քաղ. Ժողովները ի նորոյ կազմուած և արդիւնքը տեղեկագրով մը ծանուցած ըլլալով, Ժողովը ստուգեց օրինաւորութիւնը և հաստատեց։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԷՆ կը գրեն մեզի. — Ցունիս մէկին սկսող տարեկան քննութիւնները, որոնց ընթացքին մէջ ներկայ գտնուեցան Առաջնորդ Գեր. Տ. Եղկիէլ Ծ. վարդապետը և շատ մը ծնողքներ, վերջացան այս օրերս սիրուն հանդէսով մը։ Այս տարի եօթերորդ դասարան մը մանչերու և վեցերորդ մըն ալ աղջկանց վարժարանին մէջ պիտի աւելնայ։

—Տեղւոյս Ս. Կիրակոս եկեղեցիին Ազգ. երկսեռ վարժարանին Հոգաբարձութիւնը, այս անգամ վերջնականապէս հրաժարած ըլլալով, Առաջնորդարանը նոյն պաշտօնին կոչեց Տեարք՝ Կարապետ Տէր Պողոսեան, Մարտիրոս Թրանճեան, Պողոս Թէմոյեան, Սարգիս Խաչատուրեան, Յարութիւն Պոյաճեան, Թովմաս Գրիգորեան և Յովհաննէս Քեաթիպեան։

—Տիարպէքիրի մեր Ազգ. վարժարանները շատ խեղճուկ երեւոյթ մը ունին, որ աւելի կ'անդրադարձնայ հոյակերտ և փառաւոր Մայր եկեղեցիին քով։ Այս օրերս նոր և յարմարագոյն շէնքի մը հիմնարկութեան համար թէև երեւութական գործունէութեան մը ճլտորումները նշմարուեցան, սակայն անոնց սաղմնային վիճակին մէջ իսկ չուշացում վիժումը։ Կը յուսանք որ Առաջնորդարանը ինք ստանձնէ անոր նախաձեռնութիւնը և ժողովուրդը իր լուման և աշխատութիւնը չպիտի զլանայ տեղւոյն մանուկներու օգտին համար։

ԳԱՏԸ ԳԻՒՂԻ ԱՐԱՄԵԱՆ ԵՐԿՍԵՌ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՀԱՆԴԷՍԸ

Գատը Գիւղի Արամեան երկսեռ վարժարանին մրցանակաբաշխութեան երեկի հանդէսը մէկն էր եղանակս մէջ սարքուած դպրոցական սիրուն ու միւնոյն ատեն հաճելի հանդէսներէն։

Երկսեռ չիք ու ընտրեալ բազմութիւն մը գրաւած էր ամբողջ հանդիսավայրը, պարտէզը, որ այս առթիւ շքեղապէս զարդարուած էր օսմ. դրօշներով ու գորգերով։ Պարտէզին վերի կողմը չինուած էր բեմը, յարդարուած ճաշակաւոր կերպով որուն ճիշդ ճակատը զետեղուած էր օսմ. Թուղրան, շրջանակուած օսմ. դրօշներով։ Վարը, բեմին առջեւ լայն սեղանի մը վրայ բրգաձեւ էին շրջանաւարտներու և յաջողակ աշակերտներու ոսկեզօծ գիրքերը մրցանակաբաշխութեան երեկի հանդէսը մէկն էր Թերթիս Արաօնատիրոջ կողմէ Նուիրուած Աշխարհաբար Շարականները։ Հանդէսին կը նախագահէր Իզմիրի նորընտիր համակրելի առաջնորդը Տ. Եղիշէ եպս. Դուրեան իր շուրջը ունենալով Տ. Վահան Ծ. վրդ. Յակոբեանը, Թաղին քարոզիչ Տ. Ղեւոնդ վրդ. Դուրեանը և բազմաթիւ քահանաներ։ Ներկայ էին նաեւ Վսեմ. Արիկ էֆ. Ունենան, Յեսու Շամատեան, Սահակ Ղազարոսեան, Տօքթ. Ստեփան Յակոբեան, Տօքթ. Սաամիճեան, Գ. Գառնակերեան, Ռուբէն Քէմաճեան, Ուսումն. Խորհրդոյ կողմէ Պօղոս Բէրէստէճեան և Պետրոս Կարապետեան, Կարապետ Քէրէստէճեան էֆէնտիները, Թաղին Գոմիսէր էֆէնտին, Մխիթարեան վարժարանի ֆրանսերէնի ուսուցիչ Մ. Ռու, վարժարանին Խնամակալուհի Տիկիններէն Տիկին Յ. Շամատեան, Օր. Ս. Արապեան, (իսկ Տիկին Մ. Մանուկեան և Տիկին Կ. Կիւլպէնկեան չէին կրցած ներկայ գտնուիլ), Հոգաբարձութեան անդամներէն Մարտիկեան և Աբիսողոմօվ էֆէնտիները և ուրիշ բազմաթիւ հրաւիրեալներ։

Հանդէսը սկսաւ Համիտիէ քայլերգով զոր ներկաները ունկնդրեցին յոտնկայս։ Քայլերգէն վերջ վարժարանին համակրելի տեսուչը Նշան էֆ. Թորոսեան կարդաց 1900—1904 տեղեկագիրը, քանի որ վերջին տեղեկագիրը կարդացուած էր 1900ի դպրոցական հանդէսին առթիւ։ Տնօրէն էֆէնտիին կարդացած տեղեկագրէն հասկացանք թէ վարժարանը ճշդութեամբ կը հետեւի Ուսումն. Խորհրդոյ կողմէ պատրաստուած տարրական նախակրթարաններու ծրագրին։ Վարժարանը 1902ի տարեշրջանին վերջը ունեցած է 19 երկսեռ շրջանաւարտներ որոնց 8ը Ֆանչ և 9ը աղջիկ։ Իսկ վերջին 1903—1904ի տարեշրջանին ունե-

ցած է 18 շրջանաւարտ։ Տեղեկագրին ընթերցումին շարունակութեանը մէջ տեսանք նաեւ թէ Արամեան վարժարանին ուղղութիւնը եղած է լաւագոյն կրթութիւն մը տալ իր աշակերտներուն. բան մը որուն կրցած էր հասնիլ, ինչպէս տեսան երեկի հանդէսին ներկայ գտնուողները։ Թորոսեան էֆ. ըսաւ նաեւ. — «Ուզեցինք մեր ուսանողները տարբերակն նախակրթութիւնէ աւելի բարձր զարգացումով մը, լրացուցիչ դասընթացքով մը օժտել, բայց թաղ. անուանկին նիւթական անձկութենէն աւելի, չունեցանք 8—10 աշակերտ որ յօժարէր 2—3 տարի շարունակել այդ տարեշրջանը»։

Ուստի, ըսաւ, 1900ին բարձր կարգերու մէջ հաստատեցինք անգլիերէն և գերմաներէն լեզուները, կամաւոր։ Իսկ գալով աշակերտներու թիւին և վարժարանին պիւտճէին ըսաւ թէ՝ 1901—902 տարեշրջանին ունեցած ենք 240 ուսանող, 6200 ղրշ. պիւտճէով։ 1902—903ին 220 աշակերտ 6100 ղրշ. պիւտճէով։ 1903—1904, 250 աշակերտ, 6700 պիւտճէով, որուն 2500ը թոշակներէն և 4200ը թաղ. անուանկէն։ Այս թուանշաններուն մէջերուն մովը կը տեսնուի թէ վարժարանը միշտ աշակերտներու յաւելում ունեցած է, ինչ որ Գասրգիւղցիին՝ իր վարժարանին հանդէպ ունեցած տաք համակրանքին ցայտուն մէկ ապացոյցն է։

Թորոսեան էֆ. յետոյ իր շնորհակալութիւնները յայտնեց Թաղ. Խորհրդոյ, Հոգաբարձութեան և Խնամակալուհի Տիկիններուն որոնք, ըսաւ, ոչինչ չեն խնայեր վարժարանին օր ըստ օրէ աճող յառաջդիմութեանը։ Տնօրէն էֆ.ն իր և ուսանողներուն կողմէ մասնաւոր շնորհակալութիւն յայտնեց Թերթիս Արաջնատէր Յովհաննէս Ֆ. Դայսէրեանի, որ ըսաւ, ազնուաբար երեսուն հատ Աշխարհաբար Շարական նուիրած է վարժարանիս շրջանաւարտներուն և յաջողակ աշակերտներուն։ Թորոսեան էֆ. վերջացուց մաղթանքներ ընելով Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար։

Տեղեկագրին ընթերցումէն վերջ բեմ եկան մանկապարտէզի պզտիկները, որոնք դաշնակի ընկերակցութեամբ սիրուն պարեր պարեցին և երգեցին։ Իսկ սիրուն օրիորդիկ մը, Սէզարին Կիւմիշկերտան, հրեշտակի տարազով բեմ եկաւ ու ճլվլօւն ձայնով մը արտասանեց Հրեշտակ արտասանութիւնը։ Դարձեալ նոյն այդ մանկապարտէզի փոքրիկները, պար մը պարեցին դաշնակի ընկերակցութեամբ։ Յետոյ ներկայացուցեալ սիրուն տրամախօսութիւն մը՝ Ագահը։ Ագահին դերը կատարեց Պ. Սուփան Մկրտիչեան, դերասանի մը վայել շարժուձեւերով. անոր կնոջ դերը, նոյնպէս յաջող կերպով կատարեց Օր. Սիրվարդ Բիւրքճեան, իսկ պարկեշտ աղքատը, զոր սքանչելի կերպով ներկայացուց Պ. Վահէ Թորոսեան, սիրուն ու աղուոր փոքրիկ մը որ ծափեր խլեց հանդիսականներէն իր մանկական անոյշ արտասանութեանը և համարձակախօսութեանը համար։ Վերջը կատարուեցաւ մանկապարտէզի փոքրիկներուն նուէրներու բաշխումը, ոսկեզօծ սիրուն գրքեր ու պատկերներ։ Այս առթիւ կ'արժէ մասնաւորապէս յիշատակել մանկապարտիզպանուհի Օր. Արաքսի Դալֆեանի ջանքերը, որ ոչինչ չէր խնայած, իր հոգածութեանը յանձնուած պզտիկները դասախարսկելու գործին մէջ։

Թուրքերէն բանախօսութենէ մը վերջ, զոր կարդաց այս տարուան շրջանաւարտներէն Պ. Յակոբ Թէքնէճեան սահուն ու վարժ առոգանութիւնով մը և որ ծափեր խլեց հանդիսականներէն, բաշխումը կատարուեցաւ մանչերու տարբերականներու և միջիններու մրցանակներուն։

Ուսումն. Խորհրդոյ կողմէ Պօղոս էֆ. Բէրէստէճեան, բեմ ելլալով գովեց վարժարանին յառաջդիմութիւնը որուն, մէկ քանի անգամայցելելով վերանաւ եղած են։ Եւ այսօր ըսաւ Բէրէստէճեան էֆ. Արամեան վարժարանը մայրաքաղաքիս ազգ. նախակրթարաններու մէջ լաւ. դիրք մը ունի ուսման տեսակէտով։ Բէրէստէճեան էֆ. վերջացուց իր խօսքերը մաղթանքներ ընելով Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար։

Մրցանակներու բաշխման ժամանակ, դաշնակի վրայ միշտ սիրուն եւրոպական կտորներ կը նուագուէին վարժարանին աշակերտուհիներուն կողմէ։ Մասնաւորապէս յիշատակելի էր այս տարուան շրջանաւարտներէն Օր. Փերոնէ Թորոսեանի նուագած Վէռտիի քռավիաքան որ ծափերու արժանացաւ յաջող նուագումին համար։

Յետոյ Օր. Ասրինէ Հաճեան աղուոր առոգանութիւնով մը հայերէն սիրուն ոտանաւոր մը արտասանեց և ընդունեց ծաղկեփունջ մը։

Հանդէսին գլուն եղաւ չորս պզտիկներու, Օրդ. Աղնիւ Գէրպէրեանի, Հերմինէ Յակոբեանի, Ասրինէ Մաղաքեանի, և Պ. Հրանտ Թիրեաքեանի կողմէ ներկայացուած չորս եղանակները, գարուն, ամառ, աշուն, ձմեռը։

Երգէ մը յետոյ, զոր միաձուագ երգեցին բոլոր աշակերտուհիները, բաշխուեցաւ աղջկանց տարբերականներու և միջիններու մրցանակները, ուրկէ վերջ Պ. Զարեհ Յակոբեան, շրջանաւարտ, արտասանեց Վիքթոր Հիւկոյի La Conscience-ը, որ բուռն կերպով ծափահարուեցաւ իր սահուն արտասանութեանը համար։ Իսկ Պ. Պ. Հերմոն Նախնիքեան գերմաներէն և Պերճ Սասթճեան հայերէն ոտանաւորներ արտասանեցին լեցուն առոգանութիւնով։

Ֆրանսերէն խմբերգի մը յաջորդեց շրջանաւարտներու մրցանակներու բաշխումը, զոր կատարեց Դուրեան Տ. Եղիշէ Եպիս. իր իսկ ձեռքով։ Յետոյ Տնօրէն Թորոսեան էֆ. յուզեալ շեշտերով իր վերջին խօսքերը ուղղեց շրջանաւարտներուն, խրատեց անոնք որպէս զի կեանքի ուղիին մէջ ալ անսայթաք ընթանան, զօրավիգ ունենալով վարժարանին մէջ իրենց առած կրթութիւնը և միշտ ջանան բարձր պահել իրենց վարժարանին պատիւը։ Տնօրէն էֆէնտին վերջացուց իր խօսքերը խրատելով որ բարի քաղաքացիներ ու հաւատարիմ հպատակներ ըլլան Օսմ. Գահուն, որուն շնորհները, ըսաւ, մեր վրայէն անպակաս են միշտ։

Պ. Հրանտ Բիւլիւքեանը բեմ եկաւ յետոյ, շրջանաւարտներու մէջ էն յաջողակը և առաջինը, որ կարդաց հայերէն բանախօսութիւն մը, որով վարժարանին առաւելութիւնները թուեց և իր ընկերակիցներուն կողմէ շնորհակալութիւն յայտնեց ներկաներուն։

Ֆրանսերէն երգախառն խաղ մը՝ Un lunch chez Lilin, շատ յաջող ներկայացուցին խումբ մը օրիորդներ ֆրանսերէն լեզուով։ Ասոնց մէջէն լիշատակելի են Դալֆեան և Կիւլպէնկեան օրիորդները, որոնք ֆրանսերէնը կը խօսէին ճիշդ Բարիզուհիի մը արտասանութիւնով։ Յետոյ Օրիդ. Առրինէ Հաճեան՝ դաշնակով, Արաքսի Յովհաննէսեան՝ մանտոլինով և Պ. Տիրան Տէր Ներսէսեան ջութակով խմբանուագ մը զարկին և ծափերու արժանացան, ուրկէ վերջ հայերէն երգ մը երգուեցաւ, Կեանքի Պայքարը, Օրիորդք Ս. Ֆրէնկեանի և Ա. Հաճեանի կողմէ։

Այս ամէնը շարունակուեցաւ առանց ձանձրոյթ պատճառելու հանդիսականներուն։

Էն վերջը Տ. Եղիշէ Սրբազան իր խնդակցութիւնը յայտնեց, վարժարանին տուած յաջող արդիւնքին համար, եւ օրհնեց այս տարուած աշխատութիւնները, որոնք ըսաւ, որոշ նպատակի մը կը ձգտին։ Դուրեան Սրբազան վերջացնելով իր խօսքը մաղթանքներ ըրաւ Վեհ. Սուլթանին համար, որ միշտ իր բարիքները անպակաս կ'ընէ մեր վրայէն։

*** Այս տարուան շրջանաւարտներն են. Օրդ. Վարդուհի Կիւլպէնկեան, Լուիզ Գալֆեան, Նէվրիկ Թէրզեան, Տիգրանուհի Թրխիկեան, Արաքսի Յովհաննէսեան, Փերոնէ Թորոսեան, Սիրանոյշ Ֆրէնկեան և Ասրինէ Հաճեան։ Իսկ Պ. Պ. Հերմոն Նախնիքեան, Հրանդ Բիւլիւքեան, Զարեհ Յակոբեան, Ներսէս Փափազեան, Յակոբ Թէքնէճեան, Պերճ Սասթճեան, Տիգրան Սիւրմէեան, Յովհաննէս Տէօքմէճեան, Արմենակ Յովակիմեան և Արշակ Եղիազարեան։

*** Հանդէսէն վերջ հրաւիրեալները Խնամակալուհի Տիկնանց հրաւիրանօք վեր՝ վարժարանին սրահը առաջնորդուեցան, ուր ի տես դրուած էին աշակերտուհիներուն ձեռագործները։ Հրաւիրեալները պատուասիրուեցան օշարակով։

*** Երէկի հանդէսէն վերջ Դասը Գիւղի Թաղ. Խորհուրդը, Հոգաբարձութեան անդամները, Խնամակալուհի Տիկինները և Տնօրէն էֆ.ն հաւաքական նիստ մը գումարելով վարժարանին մէջ, խորհրդակցութիւններ կատարեցին լրացուցիչ դասընթացքի մը հաստատութեան համար։ Այս մասին թեր ու դէմ վիճաբանութիւններէ վերջ, Տնօրէնին յանձնուեցաւ ծրագիր մը պատրաստել և զայն յանձնել Հոգաբարձութեան որ իր կարգին Թաղ. Խորհրդոյ ներկայացնէ իր վերջնական հաւանութիւնը առնելու համար։

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ„Ի ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ՆՊԱՏԱԿԱՎՕՍԱՐԹՔԻՆ

ՕՐ. ՓԱՌԱՆՑԵՄ Ց. ԴԱԲԻԿԵԱՆ
ԱՐՇԱԿ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ
ԽՕՍԵՑԵԱԼՔ

ԿՈՐՍՈՒԱԾ ՁՈՒԶՏԱՆ

Երէկ ժամը 6էն մինչեւ 8, զինուորական հանգստեան թաղակի յատուկ ամսականի ճուզտան մը կորսուած է Էսկի-Զապիթիէէն մինչեւ Պապը Ալի։ Գտնողը եթէ խմբագրատունս յանձնէ գոհացուցիչ նուէր մը պիտի ստանայ։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS

10 Օգոստ. 1904

Ֆրանս. 3% Français)	98 50
Բէժի (Tab. Turcs)	380 —
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	86 72
Երկաթուղի (Lots Turcs)	121 —
Պանգ Օթթ. (Banque Ott.)	568 —
Թրանսվալ (Transvaal)	97 —

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՎԱՖԻՀԱԹ

Հիւանը խրամէթինէ մէպնի Օրթաքէոյ գաղաղը գայմագամը իզզ. Հաճի Մէհմէտ Շաքիր պէյէ Թէրթիէն բիւթպէի Սանիյէ օրնըգը միւթէմայիզի թէվճիհ պույրուլմուշ տըր։

ՆԸՇԱՆ

Ումուրը մէմուրիյէթլէրինի բէվիյէթմէնտանէ իյֆա էյլէմէքաէ օլմալարընա մէպնի Մէճլիսը Մէարիֆ ազատնտան սատ. Բասիհ էֆ. հազրէթլէրիյլէ մէճլիսը մէզքիր պաշ քատիպի սատ. Խալիլ Էսիպ պէյէ իքինճի բիւթպէյէն Մէճիտի Նըշանը զիյնանը իհսան պույրուլմուշ տըր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՎԵՀԱՊՏՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ.— Վեհ. Սուլթանը շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց առջի օր Էտուարտ թագաւորին, իր թագադրութեան տարեդարձին առթիւ։ Անգլիոյ Վեհապետը փոխադարձ հեռագրով շնորհակալութիւն յայտնեց։

ՀԻՆ ԶԷՆԵՐԵՐՈՒ ԹԱՆԴԱՐԱՆ.— Կայս. Իրատէի մը համաձայն, օսմանեան հին զէնքերու թանգարան մը մը պիտի հաստատուի, Բերա, Նշանթաշ, Մաչքայի զօրանոցին դիմացը։ Թնդանօթարանի փոքարկութեան դիւանի նախագահ Զօր. Շէվքէթ փաշայի զործով կ'զբաղի քանի մը օրէ ի վեր։

ՕՍՄ. ԲԱՆԱԿԸ.—Կայս Իրատէի մը համաձայն որսորդ զօրքերու 4 վաշտեր պիտի կազմակերպուին կանոնաւոր զօրքերու ընթեր զինուորներէն։ Այս վաշտերը պիտի ղրկուին Ռումէլի, առաջինը՝ Սէլանիկ, Բ.ը Մանասթիր, Գ.ը Էսքիրնէ և Դ.ը Իշթիպ (Գոսովա)։ Այս վաշտերուն պաշտօնը պիտի ըլլայ հալածել Ռումէլիի մէջ դեռ երեւցող աւազակախումբերը։

ՀԱԼԷՊԻ ՆԱՀԱՆԳԸ.— Հալէպի նախորդ կուսակալը որ Պոլիս պիտի գար, հրաման ստացաւ հոն մնալ, մինչեւ նոր կուսակալ Բեռզիմ պէյի ժամանումը։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.—Մ. Արեւելքի մէջ սպանուած ռուս զօրավար Բէլլէրի համար Սոֆիայի Մայր-եկեղեցիին մէջ հոգեհանգիստ կատարուեցաւ Բ. օր։ Դրպրոցի տեսուչ Մ. Զօկրաֆովի դամբանական ճառ մը խօսեցաւ այս առթիւ։

ՔՈՒԼԵՐԱ ԵՒ ԲԱՐԱՆԹԻՆԱ.—Պաքուի մէջ քոլէրա ծագած ըլլալով, Առողջապահական բարձր խորհուրդին որոշումով Պաթումի ժամանումները Օսմ. առաջին նաւահանգիստին մէջ պիտի ենթարկուին բժշկական քննութեան։ Նոյն խորհուրդին որոշմամբ Տամիէթի և Բոզէթի ժամանումներուն դէմ տրուած բժշկ. քննութիւնը ջնջուեցաւ։

—Պաղատի մէջ օրական 8—10 դէպք և մահ կը պատահին քոլերայէն։ Անցած շաբաթ նահանգին մէջ ամէնքը պատահեցան 926 դէպք և 964 մահ, որով համաձարակին սկիզբէն ի վեր դէպքերն են 6029 և մահերը 5819։

ՊԻՈՍ Ժ. Պապին թագադրութեան տարեդարձը տօնուեցաւ Պոլսոյ մէջ ալ։ Բերա Սենթ-Էսբրի լատինական եկեղեցիին մէջ առջի առտու գոհաբանական արարողութիւններ կատարուեցան ի ներկայութեան պապական նուիրակ Մօնս. Պոնէթթիի, կաթոլիկ եկեղեցիներու ներկայացուցիչներուն և խուռներն բազմութեան մը։ Եկեղեցիին ներքին դուռը զարդարուած էր պապական և ֆրանսական դրօշներով և պապին մէկ պատկերովը։ Արարողութիւններէն ետք նուիրակը ընդունեց շնորհաւորութիւնները։

ՀԻՃԱԶԻ երկաթուղիին ի նպաստ հրատարակուած 40 փր.նոց թուղթերու վրայ կը գրուին, ինչպէս յայտնի է 50 ղր.է աւելի ամսաթոշակները։ Կայս. Իրատէի մը համաձայն, ակէց ետք 50 ղր.է աւելի ծախքերու յատուկ մուրհակներն ալ այդ տեսակ թուղթերու վրայ պիտի գրուին։ Գործ ընդունողներուն դիւրութեան համար այս թուղթերը տպուած և 40ական փր.ի կը ծախուին պետական պաշտօնատուներու մէջ։ Ասոնք որ պարզ թուղթի վրայ կը գրեն 50 ղր.է աւելի ծախքերու մուրհակները և անոնք որ աչք կը գոցեն, 1½ական ոսկի տուգանք պիտի վճարեն։ Այս առթիւ ներքին գործոց նախարարութիւնը հրահանգ ղրկեց ամէն կողմ։

ՅՂԻ ԿՈՎԵՐԸ. — Ծանուցեցաւ նահանգները և գաւառները թէ, Պետական Խորհուրդին որոշումով բացարձակապէս արգիլուած է յղի կովերուն մորթելը, քանի՛ ամսու յղի ալ որ ըլլան։

ԵԶՆԱՍԱՑԼԵՐԸ.— Գաւառներու և մասնաւանդ գիւղերու մէջ գտնուած երկանիւ հնօրեայ եզնասայլերուն վնասակարութիւնը նկատի առնելով, որոշուեցաւ գործածութենէ դադրեցնել զանոնք։ Բայց երկրագործ ժողովուրդին չվնասելու համար, հրահանգ ղրկուեցաւ գաւառային իշխանութեանց որ, այդ սայլերը չորս անիւով կառքերու վերածել տան մինչեւ մէկ երկու տարի, ի հարկին ձեռնտուութիւններ ընելով աղքատ սայլապաններուն։

ԵԶԵՐԱՊԱՀՆԵՐ.—Քանի մը նահանգներու խնդրանքին վրայ, Ծովային նախարարութիւնը հրաման ստացաւ, սրընթաց նաւեր յատկացնել, նոյն նահանգներուն եզերապահութեան։

ԳԱՐԱԲԷՕՅԻ ԿԱՄՈՒՐՋԸ.—Բարիզի Օսմ. դեսպան Միւնիր փաշա հրաման ստացաւ շուտով գտնել ճարտարագէտ մը որուն պիտի յանձնուի Բարաքէօյի նոր կամուրջին յատակաձեւին պատրաստութիւնը։ Այս ճարտարագէտը կարելի եղածին չափ շուտ Պոլիս պիտի ղրկուի։

—Եւրոպական գործարան մը առաջարկեց Բ. Դրան ինքն չնեղ կամուրջը, կառավարութեան փոխ տալով 1½ միլիոն ոսկի։ Այս առաջարկը յանձնուեցաւ Ելմտական նախարարութեան։

ԴՐՈՇՄԻ ՆՈՐ ՕՐԷՆՔԸ. — Դարձեալ ծանուցուեցաւ ամէն կողմ որ Պետական պաշտօնարաններու մատուցուելիք աղերսագիրներու դրոշմաթուղթերը պէտք է ջնջուած ըլլան թէ՛ սոսրագրութեամբ կամ կնիքով և թէ թուականով։ Հակառակ պարագային աղերսագիրները չպիտի ընդունուին։

—Կայս. Իրատէի մը համաձայն, ջնջուեցաւ նոր օրէնքին 51րդ յօդուածին Բ. հատուածը և ապահարկութեանց բաժնին մէջ 54րդ հատուածը։ «Դիսպանսաուններու և հիւպատոսարաններու կողմէ Օսմ. դատարաններու մատուցուելիք բոլոր ծանուցումները տուրքէ զերծ են։»

—Հարցումի մը պատասխանելով ծանուցուեցաւ որ, մեռելներու թաղման արտօնագիրը ստանալու համար արուած Իլմուխաբերները զերծ են դրոշմատուրքէ։

ԴՈՆԻԱ—ԷՐԷՑԼԻՅԻ գիծին կայարաններուն չինութիւնը քննելու համար ճարտարագէտ Մ. Վալօրի Գոնիա գացած էր։ Մ. Վալօրի այսօր Պոլիս կը դառնայ։

ԲԱՂԴԱՒՈՐ ՄԸ. — Ատարազարէն Միհրան էֆ. Լամպաճեան կը գրէ մեզի թէ Իզմիրի Համիտիյէ վիճակահանութեան 65,000 ղրուշի ամէնէն մեծ պարգեւը շահած է Ատարազարէն Սեդրաք Թօպաթլեան անուն անձը։

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ Խառն Ժողովին մէջ երէկ բացուեցաւ կասկը տիկ. Բաթէրին Պէլուայանի, որ վերջերս մեռած էր Բերայի մէջ։ Հանգուցեալը 300 ոսկի կը կապէ Ցունաց բարեսիրական հաստատութիւններուն։

ՀԱՊԷՇ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ. — Վեհ. Սուլթանը Լիւազքի ոսկի չքադրամը նուիրեց դեռ Պոլիս գտնուող Հապէշ պատուիրակութեան պետ զօր. Մաչուիյի և կղերական Ֆաքատայի. իսկ Լիւազքի արծաթ չքադրամը՝ պատուիրակութեան քարտուղար քահանային, երկու թարգմաններուն և երեք միւս պաշտօնեաներուն։

ՀԱՑՏԱՐ ՔԱՇԱ-ՄԱԼԹԷՊԷ ԳԻՒՂ. —Իշխանաց կղզիներու և Մալթէպէի միջեւ շոգենաւային երթեւեկ մը հաստատուելէն ի վեր, բաղդատմամբ քիչ ժամանակ անցնելուն, 600 ոսկիի հասոյթի առաւելութիւն ունեցած է Անտոյթի երկաթուղին։ Այս առթիւ Ընկ.ը որոշեց ձեպընթաց կառախումբ մը հաստատել Հայոտար-Փաչայէ Մալթէպէ, նաև զոյգ գիծի վերածել երկաթուղին, փոխադրութեանց դիւրութեան համար։

ՀԱՑՏԱՐ-ԲԱՇԱՑԻ գիծին յատուկ Պաղտաս և Տիարպէքիր երկու նոր շոգենաւերը առաջիկայ շաբթու Պոլիս կը հասնին։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ԱՂԵՏԱԼԻ ՀՐԴԵՀԸ.— Նոր դրուագներ.—Հրդեհին վայրը աւերակ մը դարձած է։ Պատերը փլած ըլլալով մաքրելը դժուարացած է։ Երէկ մինչեւ իրիկուն փլատակները մաքրուեցան որոնց տակէն գտնուեցան զանկ մը, ոսկորներ, 12 անգլ. ոսկի ծրարի մը մէջ և հալած արծաթ դրամներ։ Դիակներուն թիւը 7ը չանցնիր։ Մէկը ճանչցուեցաւ, որ է Բերայի նախագահ ատեանի քարտուղար Բեամիլ էֆ։ Խուզարկութիւնները այսօր կը շարունակուին և կը կարծուի թէ նոր դիակներ երեւան պիտի հանուին։ Ակէց զատ, երգեցիկ-սրճարանին տակ նկուղ մը կար, ուր չատ անգամ կը հաւաքուէին յանախորդներէ ոմանք։ Այս նկուղին դուռը գոցուած է փլատակներէն և հաւանական կը նկատուի որ հոն ալ ածխացած և այրած դիակներ կան։ Սրտառուչ միջադէպ մը կը պատմուի որ կրնայ խրատ ըլլալ ուրիշներուն։

Զոհերէն մէկը, դեռատի երիտասարդ մը, որ կ'երեւի թէ սիրտի տաք կապերով միացած էր Վիրժինիի պալտզին դիցուհիներէն մէկուն, հրդեհին առաւուն տխուր միջադէպ մը ունեցած էր իր մօրը հետ, որ թախանձագին կը խնդրէր իրմէ չյանախել այդ անպարկեշտ երգեցիկ-սրճարանները, և իր գործին հետեւիլ, քանի որ նիւթական խիստ ողբալի կացութիւն մը ունէին։ Երիտասարդը սակայն, ծնողական այս պատուէրներուն կոչ բառերով պատասխանելէ զատ, իլած էր նաեւ տունէն՝ քրոջը կար կարելով վաստակած երկու մէճիտը և ուղղակի Ղալաթիա վազած։ Հետեւեալ օրը, խեղճ մայրը լսելով երգեցիկ-սրճարանի մը այրիլը, սրտի դառն անձկութեամբ մը, հրդեհին վայրը եկած էր, և դիպուած դիակներուն մէջէն ի զուր կը փորձէր իր զաւկինը որոշել, մազերը փետթելով և հեղձամղձուկ արտասուելով։

Սրճարանին երգեցիկ աղջիկներէն մէկն ալ, որ բաւական առնէ ի վեր ետեւէն ինկած էր առգաստանաւի մը նաւապետին և հագիւ զայն համոզած էր իրեն հետ կենակցելու, այսօր նաւապետին անհետացումովը տեսնելով որ այս վերջին առթիւ ձեռքէն ելած է, սկսած է իր սեւ բաղդին վրայ լալ, անոր համար որ առգաստանաւին նաւապետը պայմանաւորած էր 45 ոսկի տալ զինքը իր մտացածին պարտքերէն ազատելու համար։ Այս յուսավէտ օրիորդը դժբաղդութիւնը ունեցած է նաեւ իր թեւը վրայ տալու, ինչ որ կը կորսնցնէ իր մէջ ամէն յոյս երկրորդ նաւապետ մը գտնելու։

*** Բոլոր թերթերը միահամուռ կառավարութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրեն երգեցիկ սրճարաններու վիճակին և չէնքերուն ու սանդուխներուն նեղութեան վրայ։ Ինչպէս թատրոններուն, նոյնպէս ասոնց մասին ալ միջոցներ ձեռք առնուելու է, կ'ըսեն, ուրէ անակնկալ պարագայի, տեղի չտալու համար այս տեսակ ցաւալի դէպքերու։

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ.— Պոլսոյ նշանաւոր Ատանը երէկ 15 տարի բանտարկութեան դատապարտեց Պէշիկթաշի թաղապետական չավուշներէն Իհսանը, որ անցեալ Ապրիլին սպանած էր Բերա, Էլմա Տաղ, Վասիլիքի հանրատան աղջիկներէն Բոլինին։

ԽՐՈՒՄ.— Երէկ Պոլիս հասած հեռագիրներ ծանուցին թէ Մէսամբրի Մարիթիմի Իրանատսի չոգենաւը, որ երէկ իրիկուն Պոլիս կ'ապասուէր, խրած է Պիրէոնի նաւահանգիստին մուտքին առջեւ։

ԽԵՂԴՈՒԱԾ.— Բաղաքապետութեան Ա. քարտուղարի օգնական Համտի պէյի սպասուհին Կիւլիզար անուն թրքուհի մը, երէկ Բումէլի Հիսարի առջեւ, երբ ծով մտած էր, լողալ չգիտնալով խեղդուեցաւ։

—Պէյօղլուքէրէ, Արտաքին գործոց նախարարութեան Ա. քարտուղար Նուրի պէյի Բոլոնէզ կառապանին երկու աղջիկները, 9 և 5 տարու, կը խաղային պարտէզին մէջ, երբ պզտիկը ասաղանը ինկաւ։ Մեծը ուզեց զայն ազատել, բայց ինք ալ ջուրը ինկաւ։ Իրենց ճիչերը լսուեցան և դժբախտ պզտիկները խեղդուեցան։

ԱՆՑԱՑՏԱՑՈՒՄ.— Դրած էինք թէ Զէնկէլքէօյէն Եանի անուն մասվաճառի մը աչքերը անյայտ եղած էր։ Եանի առջի օր դարձաւ իր վարպետին խանութը, բայց այնքան ընկճած և տկար վիճակի մը մէջ էր որ չկրցաւ պատասխանել ոստիկանութեան հարցումներուն։

ՏՈՒՆ ԳՆՈՂ ՄԻՒՍԻՒ ՄԸ.—Սպարապետութեան պաշտօնատարներէն Նազմի պէյ գիւղ գացած ըլլալով, Սկիւտարի իր տունը միայն սպասուհի մը կը մնար։ Առջի օր, չիք միւսիւ մը ներկայացաւ սպասուհիին և ըսելով թէ Նազմի պէյի հաւանութեամբ տունը պիտի գնէ, պտիլ ուզեց։ Շիք գնորդը պտտեցաւ ամէն կողմ ի վերոյ թուղթ և գրիչ ուզեց գրելու համար տանտիրոջ։ Սպասուհին մեկնեցաւ, երբ մեր ճարտար քսակահատը, բանալով դարակը գրպանեց օղ, մատնի, ապարանջան ինչ որ գտաւ։ Երբ սպասուհին եկաւ, արդէն գործը լրացած էր, և քանի մը տող պարապ խօսք գրելէ ետք մեկնեցաւ խաղաղ քայլերով, տուն գնողի մը գոհունակութեամբ։

☛ Կարդալ Մահմուտ Փաշա, Խ. ՖԷՍՔԷՆԱՆ դեղարանի ծանուցումը Դ. երեսը։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Երէկ գիշեր ուշ ատեն հեռագրական գործակալութենէն կողմէ մեզ հաղորդուած են հետեւեալ հեռագիրները.—

ԲՈՒՐՕԲԱԹՔԻՆԻ ԲԱՆԱԿԸ ՊԱՇԱՐՈՒԱԾ

ՃԱԲՈՆԱԿԱՆ ՄԵԾ ՅԱՂԹՈՒԹԻՒՆԸ ԼԻԱՕՏԱՆԿԻ ԱՌՋԵՒ

ՌՈՒՍ ՍՊԱՅԱԿՈՅՏԷՆ ԳԵՐԻՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 10 Օգոստոս. — Լոնտոնի թերթերը հեռագիր մը կը հրատարակեն որ կ'ըսէ թէ Լիաօտանկի առջեւ Բուրօբաթքին կռիւի բռնուեցաւ ճաբոնական մեծ բանակին հետ։ Երեք օրուան արիւնահեղ ճակատամարտէ մը ետք Ճաբոնցիք իրենց շրջապատող չարժման մէջ ահագին կորուստներ տուին, բայց պարտութեան մատնեցին ռուսական կեդրոնական բանակը և նոյն իսկ գերի բռնեցին Բուրօբաթքինի Սպայակոյտին մէկ քանի սպաները։

ԲԱՐԻԶ, 10 Օգոստոս.— Հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ճաբոնցիք պաշարման չարժումը իր գործ կը դնեն, ռուսաց Լիաօ-Եանկ նահանգը կտրելու համար։

—Կը ծանուցուի թէ ծովային ճակատամարտ մը տեղի ունեցաւ երէկ Կէնճանի առջեւ։ Հեռագիրը չըսեր թէ Բորթ Արթուրի՞ թէ Վլատիվոսթոքի ռուս նաւաբաժինն էր որ այս կռիւին մասնակցեցաւ։

— Շատ կը խօսուի Մ. Վիթթէլ վրայ, իբր յաջորդ վարչական նախարար Բէլէվի։

ԲԷՇԵԴԱ.—Լիաօտանկէ հեռագիրներ կ'ըսեն թէ ռուսական ձախ թեւը շաբաթ օր մինչեւ Հան-Թիէն քաշուեցաւ։ Ճաբոնցիք գրաւեցին կիւմը. կորուստները մեծ են։

ԼՈՆՏՈՆ.—Զօր. Օեամա Նիուչանկ մեկնեցաւ Բուրօքիի, Նօձրի և Օքուի բանակին վերին հրամատարութիւնը ստանձնելու համար։ Մարէշալ Օեամա Բորթ Արթուրի պաշարման գործը յանձնեց իր սպայակոյտին պետ զօր. Եամակաթայի։

—Ռաչինկթընէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ ռուս կառավարութիւնը Սախալին կղզիներուն մէջ ունեցած իր զօրքերն ալ պիտի ղրկէ Ճաբոնցիներուն դէմ։ Այս առթիւ յայտարարութիւն մը պիտի ուղղուի ամերիկեան կառավարութեան։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ.— Զարը հրովարտակով մը իր լիակատար վստահութիւնը յայտնեց զօր. Սթէօսէլի և իր բանակին, որոնք չպիտի թերանան բնաւ Բորթ Արթուրը պաշտպանելու իրենց պարտականութեան մէջ։

* * *

ՔՈԼԵՐԱՆ ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿԻ ՄԷՋ

ԲԱՐԻԶ.— Բեթերսպուրկէ կը հեռագրեն թէ նոյն քաղաքին մէջ քոլերայի 150 դէպքեր պատահած են։

Ա. ՆԱԶԱՐԵԱՆի դեղօրէից ազգը կարդալ չորրորդ երես

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

28/10 Օգոստոս 1904

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	92.33
Ամէնէն բարձր գինը	92.34
» վար գինը	92.23

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.	120.50
Երէկուան բարձր գինը	120.50
» վար »	120.12
Ռուսական	91.50
Ճաբոնական	73.—
Բրէտի Ժօնսիէ էժիբսիէն Ա	279.—
» » » Բ	266.50
Բարափ	512.
Պանք Նաս. Կրէս.	424.50
Թրամվայի Բամտեթուղթ	6.—
Բէժիի պարտաթուղթ Ֆրանք	378.—
Անատոլ. երկ. բամտեթ. Ա.Ո.	11.45
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ. Լ. Օ.	4.20

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղր.էն	ղր. փր.
Մէճիտիյէ արծաթ	108.08
Անգլիական ոսկի	109.30
Ֆրանսական ոսկի	87.07
Բրէմից	51.05
Նոր մէթալիք	103.30
Բոլ	89.20
Ռուպլի թղթադրամ	8.65
Լոնտոն 3 ամիս	110.15
Բարիզ »	22.88¾

Կարդալ Դ. երես
ՇԵՐԱՄԻ ՀՈՒՆՏԻՆ ազգը

ՄԱՆԱԶՈՒՄԷԻ ԹԵՐԹՕՆԸ 126

ԵՐԿՈՒ ՕՐՕՐՈՑՆԵՐԸ

ՎԷՊ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ-ԸՆԿՍՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Հեղինակ ԷՄԻԼ ԳԻԵՊՈՒՐ — Թարգմանիչ ԳԷՈՐԳ ՍԻՄՔԷՆԵԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՁԽՍՔԿԸ

—Բայց երկու օրէ ի վեր ինչո՞ւ կը բացակայի տունէն, հարցուց Էռնէսդին անձկութեամբ։

—Ատիկա նորութիւն մը չէ՛ աղջի՛կս, պատասխանեց հայրը։ Սմէնքս ալ գիտենք եղբօրդ բնաւորութիւնը։ Ամբողջ շաբաթներ բացակայ կ'ըլլայ տունէն, առանց մեզի բան մը ըսելու։ Երէկ տեսակցութիւն մը ունեցայ Լուիզի հետ, որ ըսաւ թէ Լէօն քանի մը օրի չափ տուն չպիտի գայ և թէ մեր շաը կը պահանջէ լուռ մնալ այս մասին։ Այս խօսքը տարօրինակ երևցաւ ինծի, և ուզեցի պատճառը հասկնալ, բայց ո՛և է բացատրութիւն չուզեց տալ ինծի։ Այն ատեն որոշեցի ձայն չհանել, և գործին ելքին սպասել։ Բան մը սակայն ուշադրութիւնս գրաւեց։ Լուիզ չափազանց յուզուած վիճակ մը ունէր և միշտ վարանքով կը պատասխանէր իմ հարցումներուս։

—Ե՛ս ալ այդպիսի վիճակ մը նշմարեցի իր վրայ, յարեց Էռնէսդինի մայրը արտմագին դէմքով մը։ Քանի մը օր օր առաջ հրաման առաւ ինձմէ որ շաբաթի մը չափ ազատ ըլլայ, ես ալ արտօնեցի։

—Պատճառը չըսա՞ւ քեզի։

—Ո՛չ, կ'երևի թէ անձնական գործեր ունի, որոնց կարգադրութեամբը պիտի զբաղի։

Տիկին Լիւսրոլ նշանացի հասկցուց իր ամուսնոյն թէ պէտք չէր աւելի առաջ երթալ Էռնէսդինի առջեւ։ Մանկամարդ աղջիկը տեսաւ իր մօր գաղտնի ակնարկը, և հասկնալով որ իր ծնողքը բան մը կը ծածկէին իրմէ, միտքը դրաւ Լուիզի դիմել և անկէ տեղեկութիւններ քաղել իր եղբօր մասին։

Ճայը վերջացած էր։ Էռնէսդինի ծնողքը և ինք այնքան յուզուած էին որ հաղիւ երկու պատառ բան կրցած էին դնել իրենց բերանը։ Էռնէսդին ոտքի ելաւ անմիջապէս և համբուրեց իր հայրն ու մայրը և ապա դուրս նետուեցաւ առաջարանքով։ Պարոն Լիւսրոլ իսկոյն իր կնոջ մօտեցաւ և ցած ձայնով,

—Ըսել է որ, յարեց, Լուիզի յուզումը քեզի՛ ալ տարօրինակ կը թուի։

—Բնականաբա՛ր, պատասխանեց ազնուական տիկինը աչխոյժով։ Բայց ամէնէն աւելի տարօրինակ կը թուի ինծի սա՝ պարագան թէ, ինք անբացատրելի անձկութեամբ մը կը հեռուի միշտ օրիորդ Պլանչառի տան ոճրագործութեան խնդրոյն, իբր թէ իր անձնական գործը եղած ըլլար։ Ասկէ զատ, քանիցս յայտարարեց ինձ թէ օրիորդ Պլանչառի նշանածը չի կրնար գործած ըլլալ ասանկ քսմնելի ոճիր մը և թէ կատարելապէս անմեղ է ան։

—Բայց խօսքը արժէք չունի, առարկեց պարոն Լիւսրոլ գլուխը երերցնելով, պէտք է զգուշաւոր ապացոյցներ ունենալ ի ձեռին։

—Դիտես թէ Լուիզ լուրջ և խոհական կին մըն է, ըսաւ տիկին Լիւսրոլ համազկեր շեչտով մը, իր դատաստանը պարապ բաներու վրայ չի՛ հիմներ։

—Վերջապէս կարելի չէ լուծել այս հանելուկը, գոչեց ազնուական պարոնը ձեռքը ճակտին տանելով։ Քան տարի է որ մեր քով կը ծառայէ Լուիզ, բայց այդ քան տարուան մէջ մենք չենք կրցեր դեռ կատարելապէս թափանցել իր էութեան։ Լուիզ ծանր գաղտնիք մը ունի իր սրտին մէջ։ Ասիկա անժխտելի իրողութիւն մըն է այսօր։

—Իրաւունք ունիս, բայց ամէն պարագայի մէջ իր անձնուիրութիւնն ալ կասկածի տակ չէ։ Ինք գիտէ թէ օրիորդ Լէոնդին Էռնէսդինի տղայական ընկերն է և թէ մենք զաւակի պէս կը սիրենք զինքը։ Կ'երևի՛ թէ ինք ալ համակրած է օրիորդին և կ'ուզէ թէ՛ մեզ և թէ՛ իրեն օգտակար ըլլալ։ Ինչպէս ըսի, Լուիզ խոհական աչալուրջ կին մըն է։ Վստահ եմ որ պարապ բաներով զբաղելու անմտութիւնը չուզեր ցոյց տալ։

—Բայց դուն կը ճանչնա՞ս Բիէռ Ռիգառը։

Տիկին Լիւսրոլ չիկնեցաւ մէկէն ի մէկ և թրթռուն ձայնով մը,

—Ինչո՞ւ հարցուցիր, ըսաւ անոր աչքերուն մէջ նայելով շեչտակի։

—Որովհետեւ, պատասխանեց ամուսինը, դուն ալ զարմանալի հետաքրքրութիւն մը ցոյց կուտաս այս գործին նկատմամբ։

— Թշուառներուն և զրկեալներուն օգնել առաքինութիւն մը չէ՞, յարեց տիկինը ներքին խռովքը ծածկել ջանալով։ Ես զինքը մէկ անգամ միայն տեսայ օրիորդ Լէոնդինի և պարոն Պլանչառի հետ։ Բայց ասիկ մէկ անգամը բաւական եղաւ հաստատելու թէ այդ երիտասարդը իր պատկառելի դէմքով, մաքուր զգացումներով և անոյշ ժպիտով ազնուութեան և բարութեան հաղուագիւտ տիպար մըն է, որուն առաջին տեսութեամբ իսկ կը համակրի մարդ։

— Լա՛ւ։ Գոհ եմ որ Լուիզ ասանկ տղու մը պաշտպանութիւն և ձեռնտուութիւն կ'ընէ։ Ուրիշ խնդիր մըն ալ կը ներկայանայ մտքիս։ Լուիզ արդեօք ազգականներ ունի՞։

— Չեմ գիտեր, մինչեւ հիմա բան մը ըսած չէ ինծի այդ մասին։ Արդէն Լուիզ չի սիրեր խօսիլ իր անձին և անցեալին վրայ։

— Կը կարծեմ թէ ինք շատ պզտիկուց կորսնցուցած է իր հայրն ու մայրը։

— Այո՛, տասնըվեց կամ տասնըեօթը տարեկան եղած ատեն։ Ցետոյ Բարիզ եկած է իր գեղէն և տօքթէօռ Ժէռվէն երկար ատենէ ի վեր չեմ տեսած։ Այս օրերս կը փափագիմ այցելութիւն մը տալ իրեն։

— Պէտք մըն է այդ։ Ան մարդը ատենօք շատ օգտակար եղած է մեզի, և հիմա իր ծերութեան օրերուն մէջ պէտք չէ ապերախտ գտնուիլ իր բարերարութեանց։

— Բայց կարծեմ Լուիզ ալ զաւակ մը ունէր։ Զոր կը դիտցնէր մերինին հետ։

— Ունի եղեր, բայց կանուխէն մեռեր է։

Պարոն և Տիկին Լիւսրոլ պահ մը եւս տեսակցեցան և ապա երկուքն ալ քաշուեցան իրենց առանձնասենեակները։

(Շարունակելի)

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԲԵՐԱ, ՍՈՒԼԹԷՐԱԶԻ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 4
(ՓՈԳԱՏԼԵԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆԻ ԴԻՄԱՑԻ ՓՈՂՈՑԻՆ ՄԷՋ)
ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄՍ 9ԷՆ 5 (Ը. Ե.)
Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ
50—10

ԴԻՇԵՐՕՐԻԿ ԲԱՐՁՐԱԴՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Ս. ԿԱՐԱՊԵՏԻ ՎԱՆՈՒՑ ԿԵՍԱՐԻՈՅ
Վարժարանիս ԺԸ տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ 1904 Սեպտեմբեր 1ին։ Ուսուցչական մարմինը կազմուած է կարող և պատշաճաւոր անձերէ։
Վարժարանիս մէջ զուտ տոհմային կրթութեամբ կաւանդուին լեզուներ և գիտութիւններ։ Լեզուներն են՝ Օսմաներէն, Հայերէն, Ֆրանսերէն, Անգլիերէն և սկզբունք Գերմաներէնի։ Գիտութիւնք են՝ բաց ի զանազան կարեւոր ուսմունքներէ բնական ու չափական գիտութիւններ, որոնք կ'աւանդուին ընդարձակօրէն և հիմնականապէս։ Գիտական ճիւղերու դասերն աւելի արդիականաւոր ընելու համար վարժարանս ունի պէտք եղած անհրաժեշտ գործիքներու հաւաքածոյ մը։
Տարեկան թոշակն է 11 (տասն ու մէկ) Օսմանեան ոսկի, որուն կէսը կանխիկ կը գանձուի, և միւս կէսը վեց ամիսէն, նոյնպէս կանխիկ։ Մտից տուրք մը կառնուի մի անգամի համար կէս Օսմ. ոսկի։ Թոշակաւոր ուսանողաց անկոչիի, հագուստի ու ճերմակեղէնի վերաբերեալ ամէն առարկաներն ու ծախքերն իրենց վրայ են։ Իսկ գրական ու դպրոցական ամէն պիտոյք վարժարանէն կը հայթայթուին ինչպէս նաեւ լուսաքի, սափրիչի, բժշկի և դեղօրէից ծախքերը։ Ամենեւին նկատողութեան չեն առնուիր ձրի, կիսաթոշակ, և նոյն իսկ պակաս թոշակաւ աշակերտ ընդունելու համար եղած առաջարկութիւններն և անպատասխանի կը մնան իսպառ։
Վարժարանիս դիրքն ու տեսարանն սքանչելի, օդն առողջարար, ջուրը մաքուր, ուսանողք կը վայելեն ըստ ամենայնի հանգստութիւն մը։
Փափաքելի է որ զուտ տոհմային կրթութիւն աւանդող այս հաստատութենէն օգտուէին մօտակայ և հեռաւոր ծնողք։ Հեռաւոր քաղաքներէ եկող ուսանողք եթէ ուզեն արձակուրդի օրերը վարժարանիս մէջ անցընել, ասոր համար իրբեւ ծախք բան մը չի պահանջուիր։
10—3 ՏՐԴԱՏ ԵՊՍ. ՊԱԼԵԱՆ

Ա. ՆԱԶԱՐԵԱՆԻ
ԴԵՂՕՐԵԻՑ
ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑՆ
ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է
Կ. Պոլիս Էսկի Զապթիյէ ճաssէսի
12 թիւ Մէյտանճըգ փողոց թիւ 12
Ընդարձակ վաճառատունը
ՁԿԹՑ
ԳԻՆԵՐՈՒ ԶԱՓԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
ԴԵՂՅԵՐՈՒ ԹԱՐՄՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԱՔԱ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒՄ
ՑԵՍԱԿՆԵՐՈՒՆ ՀՈՒՆՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՏՇԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՓԱՓԱՔՈՂԱՑ ՆԱԵՒ
ՁՐԻ ԿԸ ԶԳԵՑՈՒԻՆ
ԴԻՆՈՒՅՈՒ ՅՈՒՐԱՔԱՆ ՈՒ ԴԱՖԱԼՕՔ
Droguerie A. NAZARIAN
Rue Meydandjik Eski Zaptié
Constantinople 10—7

ՄԱՄԱ
Ահա մնունդ մը, որ իր բնական վիճակին մէջ ամէնէն աւելի ֆօսֆաթ կը պարունակէ։ Գիտական արժանահաւատ սկզբանց համաձայն պատրաստուած ըլլալով միսէն և ցորենէն աւելի մնուցիչ և դիւրամարս է։ Երբ այս մնունդէն մաս մը մտնէ մարմնոյն մէջ, նոյն քանակութեամբ միսէն աւելի արիւն կ'արտադրէ։ Իր գլխաւոր պարունակութիւնն է հաւկիթի դեղնոցի չափ ֆօսֆաթ և երկաթի բաղադրութիւններ։ Քիմիական ո և է օտար նիւթ չի կայ իր մէջ և ամէն տեսակ ալիւրներէ աւելի գերազանց և նախամեծար է։
Դեղագործ—Տարրագէտ
27 ԻԳՐԱՀԻՄ ՀԱԳԳԸ

ԱԶԳ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Ազգ. Կեդր. Վարժարանի խնամակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ նոր տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ սեպտեմբեր 1ին։ Ս. կարգը մտնել փափաքողները կը հրաւիրուին ներկայանալ Դալաթիոյ Խորհրդարանը, ամէն օր, մինչեւ ժամը 3½ ը. Թ., արձանագրուելու և ստանալու համար մտից քննութեանց ծրագիրը։ Պատ. Ուսումն. Խորհրդոյ կողմէ վկայուած չրջանաւարտները առանց քննութեան կ'ընդունուին։ Մտից քննութիւնները պիտի կատարուին յառաջիկայ օգոստ. 27 ուրբաթ և 28 շաբաթ օրերը ժամը 2ին ը. Թ.։ Իսկ Կեդր. նախակրթարանի բացումը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ օգոստ. 23 երկուշաբթի օր։ Հետեւաբար կը հրաւիրուին թէ՛հին և թէ նոր գալիք աշակերտները, մինչեւ նոյն օր, ամէն առաւօտ, ներկայանալ Դալաթիոյ Խորհրդարանը, արձանագրուելու համար։
2—6 (ԿՆԻ)

ԱՌԻԹԷՆ ՕԳՈՒՏ ՔԻՂԵՑԷՔ
ՄԻՄԻԱՅՆ 31 ՕՐՈՒԱՆ ՀԱՄԱՐ
Վ. ՃԱՌՈՒՄԻՆ
Ն. Գ. ԳՕՆՄԲԱՆԹԻՆՏՈՒ
Գուլէ-Գաբու
Զախարաֆի աբարքմանին տակը թիւ 4
Ցաճախորդներուս դիւրութեան համար Բերա, ուրիշ վաճառատուն մը բանալու մտադիր ըլլալուս, արժանայարգ յաճախորդներուս և հասարակութեան պատիւ ունիմ ծանուցանելու թէ Յուլիս 6էն սկսեալ, ապրանքներուս գներուն դեղչման որոշում տուի, որով վաճառատունս այցելող յաճախորդներս իրենց տրամադրութեան տակ պիտի ունենան ածան և ընտիր ապրանքներ։
Զեղչը պիտի տեւէ 31 օր
Մտրեւ նշանակուած ապրանքներուս տեսակը և գինը պիտի բաւեն ապացուցանել մեր վաճառատան ապրանաց անհաւատալի զեղչման մասին հրատարակութեանս սուտ դուրութիւնը։ Ով որ վստահ ըլլալ ըլլալ կ'ուզէ մեր ուսանոյն ատեն անոնց ընտիր տեսակէ ըլլալուն, կը բաւէ նոր անգամ մը հաճի այցելել վաճառատունս։

	Դրուշ
Պասմաներ	1
Պաթիսթա	1¼
Բրէթոներ	1¼
Բէթէն Գաղղիական բրօստէլացու	1¾
» » անկողնոյ համար	2½
» » ծածկոցի համար	2½
Մուարէ Ֆուստանի համար	4
Տղայոց զգեստի համար թօք	2
Ֆիստանի համար թօք	2
» » բիքէ	2¼
Բուրդէ էթամին ֆիստանցու	4
» վիկոն »	3
Սարէն թէլեոն սեւ իփէք	11
Բօնժէ գոյնզգոյն	3½
Թաֆթա	6½
Սուա էքռիւ	3½
Պլուզցու ֆանթէզի մեռաքսեղէն	4½
Մատամբոլ մեծ թօփ 56 արշէն	65
Ամէրիգան թօփ	35
Բէթէն փէչէթէներ տուղինան	15
Սեղանածածկոց 6 փէչէթով	20
» 12 »	30
Սեղանածածկոց	10
Սթօր, կրկին լայնք	3½
Փէրտէներու թիւլ	1¼
Մուշամա սեղանի համար	9
» յարկերու համար	5
» գեանի համար	1½
Պատրաստ սթօր մեքենաներով	6
» » անդրաթօ տանթէլա	10
Բռուսէ	5
Փիքէէ քուվէռթիւռներ	16½
ՍՈՒԳԻ ՏԵՍԱԿՆԵՐ	
Սեւ պասմա	1¼
» վիկոն	3
» ֆուլէ	4
Բրէփ Ինկիլիզ	3½

և ուրիշ շատ ընտիր տեսակներ
Ծանօթ.— Մեծաւարգ հասարակութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմ վաճառատունս թիւն 4 ըլլալուն վրայ, որպէս զի ուրիշ արհեստակիցներէս չի խարուին։ Կարելի չէ որ ուրիշներ այս տեսակները իմ ներկայացուցած գիներովս ծախեն իրենց ապրանքները։
2—6 Ն. Գ. ԳՕՆՄԲԱՆԹԻՆՏՈՒ

Լ'ԻՒՆԻՕՆ
ԵԱՆԿԸՆԿ ԳԱՐՇԸ ՎԷ ԷՕՄՐ ԻԶՈՒՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱՍԸ
1828 ՎԷ 1829ՏԱ ԹԷՍԻՍ ԴԵԼԸԼԸՄԸՇ
Մեր էգի իտարեսի — Բարիզտէ, Վանսօտ մէյտանընտա 9 նիւմէրոյը տայիրէի խուսուսիէրինտէ
ՀԱԲԻԳ ՇԻՐՊԷՆՈՒ
Սէրմայէ վէ իհթիեաթ 119,000,000 ֆր.
1903ին թահսիլաթը 25,000,000 »
Թէսիէ օյունան զիյան 284,000,000 »
Սիկուրթալը էմլաքէն գըյմէթի 22 միլիառ։
1828 L'UNION DE PARIS
ԷՕՄԻՒՐ ՇԻՐՊԷՆՈՒ
Սէրմայէ վէ իհթիեաթ 161,500,000 ֆր.
1903 բրիմ թահսիլաթէ 12,000,000 »
Թէսիէ օյունան զիյան 130,000,000 »
Սիկուրթատաօլանէօմիւր 278,000,000 »
ՊՈՒՇԻՐԻԹ կաեէթ միւսաիտ չէրոիթ իլէ Թիւրքիատա սիկուրթա գայտ իտէր ԷՕՄԻՒՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱ չիւպէսի տախի միւխթէլիֆ սուրէթատ վէ խուսուսի էէվէն ֆիյաթլարլա էօմիւր սիկուրթա իտէր։
ՇԻՐԻԹԻՆ ՊԱՆԳԱՍԸ՝ «Օսմանլը Պանքասը» տրր. Թիւրքիա վէ Մէմալիւքը Շարգիյէ իչին միւտիրիյէթը ումումիյէ = Սթամպօլատա, Սուլթան Համամընտա, Քաթրքը Օղլու Բասաժը
Միւտիրի ումումիսի — ՍԻՄՕՆ ՔԱՍՍԷՐԼԻԵԱՆ
Միւտիր մուավինի — ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
Ղալաթատա այրուճա պիր Շիրիպկսի օյտուղը կիպի՝ Մէմալիքը Մահիուսէնին հէր թարաֆընտա տախի խուսուսի ժամանալարը վար տրը։ 42

ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԷ ԳՆԱՀԱՏՈՒԱԾ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ ՇԵՐԱՄԻ ՀՈՒՆՆ
Վկայեալ մասնագէտ եւ հեղինակ
1903 Աբէնճի միջազգային առուեստահանդէսին արծաթ medաղամով վարձատրուած
ԵՈՒՎԱՆԻ Գ. ԱՐՏԷՄԻԱՏԻՍԻ կողմէ
Փասթէօռի դրութեամբ մանրադէտով ընտրուած շերամի հունտ Հայթայթիչ Յունատանի Ներքին գործոց Նախարարութեան։ Վեհ. Թագաւորին Նախագահութեան տակ գտնուող Երկրագործութեան Ընկ. որմէ ստացած է Նօ. 1086 և 6 սեպտ. 1903 թուակիր գնահատական պաշտօնագիր մը։
Նմոյեի համար միայն ֆանակաբեամբ հունց ձրի կը տրուի
Փափաքողք կրնան հասցէիս դիմելով պայմանի և գնոյ մասին տեղեկութիւն առնել
Ամէն կողմ Գործակատար կը փնտռուի
Հասցէս՝ ԵՈՒՎԱՆԻ Գ. ԱՐՏԷՄԻԱՏԻՍ
NEV-CHEHIR (Konia) Նէվշէհիր (Գոճնա) 8

ԳԵՂԱՐԱՆ
ԽԱՉԻԿ ՖԷՄՃԵԱՆ
Կ. Պոլիս, 261 Մահմուտ Փաշա Պաշի, աղբիւրին կից 261
Սոյն բաղմամեայ դեղարանը, այս անգամ նոր կազմակերպութիւն մը ստացած ըլլալով, Խաչիկ Ֆէմճեանի կողմանէ, քիչ ատենուան մէջ պատիւը ունեցաւ գնահատելի յարգոյ հասարակութենէն, որմէ քաջալերուելով այս անգամ պէտքը կը զգայ իրեն ուղղութիւնը և նպատակը ներկայացնել հանրութեան։
ՆՊԱՏԱԿ.— Գոհ ձգել իր յաճախորդները՝ դեղերու թարմութեամբ, դեղագրերու արագ և ճշդապահ պատրաստութեամբ, գներու չափաւորութեամբ և արուեստին խղճամիտ գործադրութեամբ։
ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ.— Մաքրութիւն, պանեխման դրութիւն և պարկեշտութիւն դեղարանին սկզբունք եղած են։
Բանկացած է Եւրոպական տան մը հետ՝ ամէն շաբթու պատուաստի թարմ թիւլեր (աօր գալէմի) բերել տալու։
* * *
Ամէն օր Դեղարան յաճախող Հայ և օտարազգի բժիշկներէն յիշենք մասնաւորաբար հանրածանօթ Բժիշկ ԱՒԼԱՀՎԷՐՏԻ էֆ.՝ որ ամէն Գշ. եչ. Շբ. օրեր ժամը 8—11 իրեն դիմող հիւանդները կը դարմանէ իրեն ծանօթ փորձառութեամբ և մասնագիտութեամբ, դեղարանին մասնաւոր դարմանասրահը։
Ատամնաբոյժ Վռամշապուհ էֆ. Թաշճեան եւս ամէն առաւօտ մինչեւ ժամը 5 սոյն Դեղարանը կը գտնուի և ակռայի հիւանդութիւնները կը դարմանէ, պատրաստելով նաև արհեստական նորբ ակռաներ։
ԴԵՂԱՐԱՆԸ ՈՒՆԻ ՆԱԵՒ ԳԻՇԵՐԱՑԻՆ ՍՊԱՍ 44

ՏՕՔԹԷՕՐ
ՎԱԼԱՆԹԷՆ ՆԱԼԲԱՍ
Վկայուած Բարիզի Բժշկ. Կանառէն
ԿՆԱԽՏԱԲՈՅԺ — ՍԱՆԿԱՓԱՐԶ
Մասնագէտ թոքային, ստամոքսային, լեարդի, աղիքի հիւանդութեանց, ինչպէս նաև գաղղիական և ջղայինախտերու։ Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր առաւուընէ մինչեւ կէս օր Սիրքէճի «Թուրքիա» դեղարանը, և կէս օրէ ետք, իր մասնաւոր դարմանատան մէջ Բերա, թիւ 1, Քիւչիւք-Բարմաք-Գաբու փողոց։ 23

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Պոլիս, Պահչէ Դաբու, Պիճ Պիր Զէօճէտ դիմաց
ԱՐԱՄ ԴԱՐԱԳԱՇԵԱՆ ամէն առաւօտ կանուխ կը գտնուի Սկիւտար, Իճատիյէ, Տողրամաճը փողոց իր բնակարանը։ Ամէն օր 4—11 դիմել Պոլիս, Պահչէ Դաբու, Պին-Պիր-Զէշիտին դիմաց։
Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ
31

Տկր եւ Ցօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԴԱՅՍԷՐԵԱՆ

ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Բանկալթի, Թուրճա փողոց, թիւ 40
ԴԻՇԵՐՕՐԻԿ ԵՒ ՅԵՐԿԵԿԱԱՑ
Ի. ՅԱՐԵՇԵՐՋԱՆ
Վարժարանիս եօթներորդ տարեշրջանը կ'սկսի յառաջիկայ օգոստոս 2ին, երկուշաբթի։
Վարժարանիս ծրագիրը կը համապատասխանէ Երկրորդական Ուսմանց ծրագրին, զոր խզմտօրէն կը գործադրէ չատ կարող ուսուցիչներէ բաղկացած մարմին մը։
Անցեալ տարեշրջանի վրայ, որ ատեն ունէինք Երախայից երկու՝ Կրտսերաց ունէից և Կրտսերաց դասարանները, այս տարի յաւելցուցած ենք Երէցներու դասարանը։ Ասկէ զատ, եղած յաճախակի դիմումներու վրայ, կը քանանք նաև մասնաւոր դասարան մը անոնց համար որոնք կայսերական Բժշկական վարժարանի պատրաստուիլ կուզեն։
Դարձեալ, գաւառացի ուսանողներու դիւրացնելու համար պետական վարժարանաց յաճախումը՝ կ'ընդունինք գիշերօթ աշակերտներ որոնք սերտողութեան կանոնաւոր ժամանակներ պիտի ունենան և կարող ուսուցիչներ՝ օգնող իրենց ցերեկուան դասերուն պատրաստութեան։ Վարժարանս առանց կարատելու Ամբողջական ուսուցումը, մասնաւոր հակում մ'ունի առեւտրական ուսմանց համար։ Վարժարանիս ուղղութիւնն է մանչերուն սիրցուցնել արհեստներն ու վաճառականութիւնը։
Վարժարանիս Հիմնադիր—Տնօրէնը Ցակոբ Լֆ. Բագրատունի ծաւալելու համար վաճառականական գիտելիքները նաև չուկայիներու մէջ՝ ստանձնած է, ամէն տարուան պէս, չափահասներու կիրակնօրեայ դասարանին Առեւտրական ուսուցման հոգն ու խնամքը։
Վարժարանիս ուղղութիւնն է սիրցուցնել աղջկանց Իրենց տունը, զանոնք կարող ընել զայն վարելու։ մասնաւոր խնամ կ'տարուի կարի, ձեւի, վարժարանին տուած ենք կերպարանը մեծ ընտանիքի մը ուր աղջիկները ամէն դիւրութիւն ունին փորձով տեսնելու իրենց սեռին յարմար ուսմանց դասերը։ Գիշերօթիկ աշակերտներուն հանգստութեան և ընտանեկան խնամքին համար ոչինչ խնայուած է։
Վարժարանս ունի նաև խնամեալ Մանկապարտէզ մը ուր Ցանուկները մայրական գուրգուրանք կը վայելեն։
Բագրատունի վարժարան
Տեսչուհի Տեսուչ
ՌՈԶ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ ԱՐԱՄ ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ
5—3

ՌՕՊԷՐԴ ԳՕԼԷՋ
Վարժարանին յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի Սեպտ. 2/15ին։ Կարգադրութիւններ եղած են վաճառականական ուսումը բաղձացած կատարելութեամբ աւանդելու համար։ Վարժարանին մասնաւոր բժիշկը՝ ուսանողներու առողջութեան, մարմնամարզներուն և խաղերուն, ինչպէս նաեւ վարժարանին ընդհանուր առողջապահական վիճակին վրայ կը հսկէ։ Մարմնամարզի նոր և գեղեցիկ մասնաւոր շէնք մը կառուցուած է նորոգապէս, իր մէջ ունենալով մարմնամարզի ամէն տեսակ գործիքներ, վերջին դրութեանց համաձայն։ Երկու տարիէ ի վեր բացուած է նաեւ փոքր աղոց յատուկ նոր շէնք մը, ուր կ'ընդունուին մինչեւ տասը տարեկան տղակերներ։ 6—20

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԹԱՐԱՆ ՅՈՒՍՈՒՖԵՆ ԼԵԶՈՒԻ
ԴՊՐՈՑԻ ԳԻՐՔ
Ա. ՅԱՐԻ
ԳՐԵՑ ԳԵՒՈՐՔ ՄԷՐՏԻՆԵԱՆ
Սոյն գործը գաղղիացի մատենագիրներու ընտիր գրուածներու հաւաքածոյ մըն է, արձակ և ոտանաւոր, հանդերձ քերականական են. բացատրութեամբ։ Ցիրանսերէնէ ի հայ թարգմանութեանց համար եզական դասագիրք մը։ 2—3
Գինն՝ 5 դրուշ
Ամէն գրավաճառներու քով կը գտնուի

ԹԷՍԻԼԱԹ ՄԱՂԱԶԱՍԸ
Պոլսոյ ժողովուրդին խառն իւղերու մասին ունեցած գանգատը և առողջապահիկ ու անխարդախ կարագներ գտնելու դժուարութիւնը յայտնի է։ Այս դժուարութիւնը բառնալու և օսմ. արտադրութիւն մը եղող կարագներուն տարածման ծառայելու համար, Կամուրջին գլուխը, Վալիտէ խանին տակ վաճառատուն մը բացինք Թէսիլիաք մաղազասը անուանով։ Զտուած և տարրալուծուելով անխարդախութիւնը ապացուցուած կարագ իւղեր բերել կուտանք մաս առ մաս։ Վաճառատան մէջ ընտիր ձէթի իւղ և օճառ ալ պիտի ունենանք։ Մեր վաճառատունը ընդարձակ չըլլալով, այն ապրանքները որոնց նմոյշը ներկայ չի գտնուիր, անմիջապէս և լաւ տեսակէն կը հայթայթենք հրապարակին համեմատ։ Հնտեղէնի և արմտիքի մասին ալ յանձնարարութիւններ կ'ընդունինք։ Վաճառականներու գնելիք կամ ծախելիք կարագները կ'ընդունինք մեր վաճառատան մէջ, պայմանաւ որ անոնք տարրալուծուին և ապացուցուի իրենց անխարդախ ըլլալը։ Ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի։ Մեր վաճառատունը հիմնուած է ուղղամտութեան և յաճախորդը գոհ ձգելու սկզբունքին վրայ։
16

Capsules de Santal
Salolé [Colol]
Ա. ԳՕԼՕԼԵԱՆԻ
ՍԱՆԹԱԼ ՍԱԼՕԼԷԻ ԳԱԲՍԻԼ
Հին և նոր ցերմամիզութիւն (կուժ միլիթէռ) միզանցքի նեղնալ, միզամանի բորբոքում, կը բուժուին միմիայն Ա. Գօլօլեանի պատրաստած Սանթալ Սալօլէի գաբսիլներով. զայս հաստատելու համար կը բաւէ տուփ մը միայն գործածել։
Գինն է 12 դահեկան

Capsules de Goudron au
Baume de Tolu [Colol]
Ա. ԳՕԼՕԼԵԱՆԻ ԽԱՑԵՂԱՆՈՎ ԹՕԼԻԻԻ
ՊԱԼԱՍԱՆԻ ԳԱԲՍԻԼ
Հին և նոր (Պրոնչիթ), չնչարգելութիւն (ասթմա), էնֆլիւէնցա, հարբուխ և առ հասարակ կուրծքի ամէն հիւանդութիւն կը բուժուին Ա. Գօլօլեանի պատրաստած խայծդանախառն Թօլիւի պալասանի գաբսիլներով։
Գինն է 5 դահեկան

Pilules Afiyette
ԴԵՂԱՇԱՏ ԱՖԻՅԷԹ
Մշատեւ պնդութիւն, դժուարամարսութիւն գլխու ցաւ, խորժակի նուազումն, տեռատեսութիւն (մայաբլ) մաղձ (սաֆրա) ընդհանրապէս պնդութենէ նեղուողներուն ախտանշաններն են. այս տեսակ հիւանդութիւնները կանխելու համար կը բաւէ Ա. Գօլօլեանի պատրաստած Աֆիյէթ դեղահատները գործածել։
Տուփն է 5 դահեկան
Վերոյիշեալ դնօրէից ընդհանուր վաճառատեղին է, Կ. Պոլիս, Պաղչէ Գաբու, շաքարավաճառ Հաճի Պէքիրի դէմ ծախավաճառ և մանավաճառի խանութներուն վրայի յարկը Ա. Գօլօլեանի Օսմանեան դեղօրէից պատրաստութեանց ընդհանուր մթերանոցը, թիւ 19։
10—7